

Malkovi Pille:

„Muuseumi tulõvik Setomaal olõs üts muuseum, mia om kuuh kolmõst filiaalist.“

lk 3

Kittusõ Kelly:

„Ma tii hindäst kõik, õt valla inemisi, asutuisi umavaihõlinõ suhtlõminõ olõs järest parep.“

lk 9

Pärnoja Ülle:

„2018 Seto Külävüü kostipäävä kõrraldaminõ om Seto Kõogi suur ülesannõh.“

lk 4

Setomaa

Aprill 2018, nr 3 (340)

Välläandmist tugõ Setomaa Kultuuriprogramm

Vahel Setomaa valla leht

Setokõisi rahvuslik varandus Pihkvah rahvaloomingumajah

S'oo aastaga seto näpotüü ülekaehusnäütüs om Pihkvah rahvaloomingumajah. Mitmit aastakki om säänestmuudu suur näütüs olnu' Talinah rahvakunstigaleriis. Seto sõbra' saava' hüvvämiilt tunda' tuust, õt sügüse Mardilaat tulõ setoteemalinõ.

JACOBSONI KÜLLI

Kago Kudajidõ iistvidäjä

Mitu kuud valmstõdi minekit: kraami kokkokogominõ meistridõ käest, kujondajaga' kuuhtüü, kraami töösölõ poolõ vidäminõ Eesti konsuli abiaga' Pihkvah. Kala Ingrid, Seto Käsitüü Kogo tegevjuht, käve mõnõ inemisõga' päivarahap-pa Pihkvah näütüst üles pand-mah. Ma kõnõlõ siih õnnõ pido-pääväst, näütuse avamisõst 27. veebruaril 2018.

Mi lätsi avamisõlõ katsake-se: Seto Käsitüü Kogo iistvidäjä Kala Ingrid, avulinõ näpotüü-meistri Kõivo Anne, Setomaa kultuuriministri Hõrna Aare, sootska Vabarna Jane, Taarka Tarõ pääkokk Hõrna Rieka, mitmõkõrdnõ Seto Kunigriigi näpotüü-, sõira- ja piiragumeistri Kurõmäe Anni ja Linnuse Marje ja ka' Kago Kudajidõ edekudaja Jacobsoni Külli.

Meil oll plaan minnä' katõ massinaga', Rieka tett söögikraami ja jahvatõt kohviga'. Start Koidulast oll kell 11. Hummok oll hüä külm, 20 kraati, väläh olla' olõ-õs kihälee meelepe-räne. Eiski' päävä käeh saistõh karas külm nõnna ja võtt pösõ' hõõhkamma, oll vaia massina sisse minnä'.

Kõõ võtt üle kontrolljoonõ saaminõ hüä pall'o aigu, sis viil 50 km Pihkvahe. Eesti piirivalvõga' läts kõik hõste, a näide käest saimi tiidä', õt Piusa silla pääl oll tunniist olnu' järekkõrd. Ja nii ollegi' – mi oll pikäh järekkõrrah.

Om tiidä', õt vindläisi tüütempoomumbõsnelli massinat tunnih. Näsaasi' ka' kipõbahe, a näide tüüiikirjuh om lubat 15 mintat massina pääle.

Mi sis ooda. Pääväteema' omma' jo läbi arotõt, EV 100 vastavõtt ja etendüs om pulgõst vallalõvõõdõt, nakaskaht-lanõ tunnõh pääle tulõma. Mul om hõste meeheh katõ aastaga tagonõ minek, ku lätsimi mino

Jacobsoni Külli pilt.

Käsitüümeistri' Pihkvah.

näütuse avamisõlõ. Sis mi haari kindaraami' käevangu ja joostõh kontrollpunkti. A sis oll lihtsa joosta', liinibussi hüpä-dä' ja Petserehe sõita'. Kõik oll lähkoh. A midä no' tetä', Pihkvahe jala lää-äi!

Ministri Hõrn helstäs mitmõlõ poolõ. PEKO avitas, Irboska muusiumi buss om Petserehe ja tulõ meeheh õkva vasta. A midä tetä' söögikraamiga? Mi saa kõrda, julgusta näid. Meid om mitu tugõvat naist! Ma eis' haara üskä suurõ kohvitermosõ, a tuu lait Ingrid maaha.

Olõ-õi mõtõht nõsta', võta-mi õnnõ söögikraami. Ingrid ja Aare läävä' massinit ar' viimä, Eesti piirivalvõh lubasi lähebähe parki', pia-ai kavvõndõhe viimä.

Ma sis võta võiuleevälviva, Marje mu käekoti ja kudamisõ'. Janekene om jo läbi külmänü', nä võtva' Riekaga' katõ vaihõlõ väiga' suurõ termoskasti. Jala' kõtu alt vällä ja kipõlt Piusa jõost üle!

Jalaga' üle minnä' om lihtsa, tulõ täütä' papõr ja näüddä' nelli vuuri passi ja kõrrah om-mõgi'. A tollih tulõ sääne sele-täminõ:

Tollitüütäjä: „Mia teil kastõ seeh om?“

Ma': „Võiuleevä'. Meil om Pihkvah seto näütuse avami-nõ.“

Tollitüütäjä: „Minkaga' võiu-leevä' omma?“

Ma': „Noh kilu, heeringas ja ... meil om sääne kommõh, õt mi paku külälisilõ süvvä.“

Tollitüütäjä: „Meil om väi-ga' hüä miil, õt teil om pido ja

traditsiooni', a meil piiri pääl omma' uma' säädüse'. Kalla tohi-i üle viiä.“

Ma': „Väiga' hallõ kül', a vaest s'ool kõrral saasi?“

Tollitüütäjä rapsahas pääd ja ütles: „Ah, no minge' sis!“

Eis' mõtlõ, õt Eesti poolõ pääl olõs s'oo kraam kõik prügikas-ti linnanu'.

Külm om. Tulõ kipõlt astu'. Rassõ om õks ka'. Jäänü' om viil õnnõ viimäne tökkõpuu. Kõrrah! Mi olõ üle ja valgõ buss jo paistus. Mi jovva avamisõlõ ja kõik om hõste. Mi sai pareba-

he, ku mõist-sõ mõtõlda-gi', mi kõik saa kuuh olla' ja kiäki' pia-ai rooli olõma. Bussih om meil kõigil murõh Jane peräst, tä om kõgõ ohko-balt rõivih ja külmänü'. Ja! om abi käeperi – kohvi mi kül' üteh võta-as, a hansaputel õks om. Iistvidä-jä Kala Ingrid suuv kõigilõ kim-mäst tervüt ja pakk tsäärägu.

Tuu lüü kõrraga' seest läm-mäst ja sulatas ka' helüpaila'. Tulõ miilde, õt vaia kokko pan-da' kuurja tetä' viil viimäne lau-lupruuv inne esinemist. Jaotõ-das ar', õt kiä mântse laulu iist ütles ja Anne nakas pääle.

Aig lätt kipõlt ja olõmigi' jo Pihkva lähkoh. Sõidami müüdä LENTA kaubanduskeskusõst, minkõ pääle kõik kuuh ütles, õt saasi' õks inne ar'mine-kit kõrrast läbi k'avvu' (nii lätt-ki'). Sild üle Velikaja iju, Kreml,

Pihkva ülikuul, linnuväläk, ja ommõgi' Nekrassovi huults ja siih maja nummõr 10. Mi joud-sõ peräle!

Mi lää näütüsesaali. Oeh, ku illos, siih om õks pall'o vaiva nätt ja säet. Urmi Evelin om siih kõvastõ kõrraldanu' ja Riitsaa-rõ Evar olõvat klaasitsit kaapu läükmähõõrdnu'. Vana' pühäserä-ti' ja vahtsõ ilo-sa' vüü' ja siidi' ja kinda' ja suurräti' ja kapuda' ja vai-ba' ja tüütõgemi-sõ riista'.

Kõik om nii piin ja illos, silm valu puhkas ja uhkus tulõ süämehe.

Mi tii pilte ja häältsemi ummi asju, viil viimäne kõrrastaminõ ja nakaski' pääle pidolik jago.

Kokko om tulnu' hulga rah-vast. Keskusõ juhataja kõnõ-lõs, rahvalauligu' laulva', sis om kõrd külälisi käeh.

Kõnõlõs konsul Partsi Triin ja ministri Hõrna Aare, sis Kala Ingrid ja kõik kohalõ tul-nu' meistri'.

Ingrid ütles, õt esindet om 17 meistri tüü' ja tuu om suur rik-kus, õt meil siih Setomaalomnii hulga nuid, kiä' mõistva' ja te-gevä' ilosat peen'õkõist näpo-tüüd.

Tuu ommõgi' rahvuslik va-randus!

Pihkvah käsitüünäütuse avamisõl.

Jacobsoni Külli pilt.

Jaak Aab Setomaal

13. märtsil oll Setomaa Lii-du kutsöl Setomaal riigi-haldusõ ministri Jaak Aab. Sõidu mõtõh oll kaia', kuis eletäs Setomaal pääle hal-dusreformija kuvvamuudu mõotasõ 'Setomaad putu-tava' programmi' Setomaa ello.

JÄRVELILLI REIN

Setomaa valla volikogo esimiis

Kõgõpäält ministri sõit Kiislo-va küllä kaema, mäntseh sai-suhomriigipiiri välläehtäminõ. Edesi sõidõti Obinitsa küläkes-kuistõ, koh tä sai tutvast ette-võtja Mehiläse Margitiga', kiä tõi uma ettevõttõ kodokotu-sõhe. Kaeti üle ka' küläkeskusõ huunõ energia kokkohtimisõ kogõmust. Kohtumisõl galeri-ih Hal'as Kunn ja lõonõ aigu Seto seldsimajah sai ministri tiidä', kuvvamuudu lätt turismil, ko-haligul söögil ja kultuurituris-mi valdkunnal.

Edesi sõidõti Verskahe kokko

saama Setomaalõ elämä tulnu' nuuriga' ja Verska käsitüüsel-tsi Kirävüü näpotüütegijidõga'. Viimäne kotus oll Lüübnitsah, mia om päämätselt vinnekeeli-ne kalapüüdjidõ külä, a laebalt tiidäs sibula- ja kalalaatu. S'ool aastagal kõrraldadas sää Seto Kunigriigipäiv.

Ku viil mõni aig tagasi arvssi' küläinemisõ', õt näil olõs parep haldusreformiga' minnä' Rapi-nä valla ala, sis täämbä omma' küläinemisõ' rahu tuuga', õt nä omma' Setomaa valla kuuhsai-suh, ja nägevä' tuuh uma külä edenemist.

Päävä lõpuh kinnit ministri Aab, õt Setomaa arõnguprog-rammi ja kultuuriprogram-mi rahastamisõga' pias ede-si minemä, ja üteli ka' vällä, õt programm "Noorõ" Setomaa-lõ" võisi' minnä' üle-eestilitsõs maapiirkundõ nuuri maalõ elä-mä toetavas programmis. Jaak Aab kinnit, õt Setomaal omma' aktiivsõ' inemisõ', kiä' omma' kõvastõ toimõtanu' ja kinkõ te-gemisist om pall'õ oppi'.

Jaak Aab Obinitsah.

Järvelilli Reinu pilt.

Kässiga' kumpi' pühäse'

Obinitsa kerkohe om vällä pant ukrainlasõ Mihail Fedorini tett pühäpilte näütüs „Kässiga' kumpi' pühäse'“, midä 7. aprillil kell 23 ütitselt kaetas ja minkõst kõnõldas. Näütüst saava' nätä' kumpih ka' pümme' inemisõ'. Peräst näütuse kaemist om lihavõõtpühä ristik' auk.

HÖRNA AARE

Obinitsa kogodusõ liigõ'

Mihail Fedorini sõnnu perrä oll apostli Luuka edimäne, kiä tekk pümehilõ mõtõld pühäpil-

di. „Apostli Luuka oll ka' arst ja ku timä mano tull pümme inemine, kiä tahtsõ tiidä', määne näge vällä jumalaimä, sis tä võtt vaiku ja tekk tuuga' pühäpildi kumbitavas,“ selet kunstnik.

Pühäpilte näütüs joud Setomaa lõ teno Eesti-Ukraina kuuhtüüle. Eesti kultuurimi-nisteeriumil ja Ukraina kultuu-rimisteeriumil om kultuu-rikuuhtüü programm aastagis 2017-2021, kohe om mõtõld ka' rahvakultuuri ja näütüisi vael-damisõ kuuhtüü.

Minevä aastaga süguse tut-vusti' Ukrainah seto kultuuri Rahvakultuuri Keskusõ esindä-jä', Kala Ingrid ja Hörna Rieka Seto Käsitüü Kogost ja leelo-

park Siidisõsarõ.

Kiievih ja Krolevetsih panti vällä seto pühäserätest näütüs ja tuust aost oldaski' tutvva' Uk-raina kunstnigu Mihail Fedori-niga'.

Hörna Rieka sõnnu perrä om kuuhtüü Setomaa ja Ukraina vaihõl eishindästmõistõtav: „Legend kõnõlõs, õt Obinit-sast lätt maa-alonõ k'auk Pet-serekloostri uusdõ ja säält edesi Kiievi Lavrahe. Önnõ kats nädä-lit tulõgi' astu'. Setomaa ja Uk-

rainat ühendäv tii om jo väiga' vanal aol olõmah olnu'.“

Kässiga' kumpi' pühäse' omma' varahappa välläh olnu' Kiievi Lavrah ja Iisraelih. Ees-tist lätt näütüs aprillih ede-si Petsere kloostri palvõrännü keskustõ. Peräst tuud tuvvas näütüs Setomaa kerkihe ja sis liigus müüdä Eestimaad. Näü-tüs om Eestih oktoobri lõpuni'.

Projekti toetas Setomaa kultuu-riprogramm.

Verskast võrsunu bänd Zetod tähist' 15. sünnüpäivä

Bänd õks tähistäs sünnüpäivä plaadi ja kontsertega.

KAUKSI ÜLLE

Toimõtaja

Vahtsõ plaadi päälkiri om „Lät-si liina“. Esihindäst liina nä omma' ummamuudu lännü-gi, liinu lavadõ pääl omma' nä kõva' tegijä', ummõhtõ om näil juur kimmält Verska tervise-mudah kinni ja ainõtõpuudust ka olõ-i.

Pääle Tarto kontserti üteli bändi Zetod kokkosäädjani edi-mäne oppaja ni lugudõ säädjä Priksi Kristjan: „Väiga äksi täüs kontsert oll' ja plaat om kaväiga hüä. Zetod om ainulaadnõ fe-nomen – folk ja rock om nigu yin ja yang, koh üts and tõõsõlõ mõttõ. Ma esitanü' teid muusi-gaavvuhindu nominendis mõ-lõmbah kategooriah! Kuuh olõ-mi ülikõva žanri loonu'.“

Zetod om valms tennü viie plaadi jago muusikat, andnu mitmitsatu erilitsi kontserte, valanu kõvva hiki, silmävett ni verd ni pandva' inemisõ' peri-selt märgõtama, koh mi olõ ja kiä' mi olõ.

Zetod om uma muusika ja olõmisõga tennü hüvvä nuur-suutüüd seto kultuuri hääs ni nõsonu lindtähenä ka Eesti et-nomuusika taivahe. Zetodõ eri-lisus tugõ nii hüä seto kultuuri tundminõ ku pillimänguoskus. Nimä' õi etnoda', nä omma-ki etno! Keväjä alustusõh pee-tü' kontserdi' Tartoh, Talinah ja Viljandih sai' pall'õ kittä' mol' oraamatuh ja kaemah-kul-lõmah käunu' inemisi käest. Edu Zetodõlõ!

Haridusministri Mailis Reps om tutvvas saanu õga Setomaa kooliga

Haridusministri Mailis Reps om s'oo aastaga joba mitu kõrda Kagu-Eesti kuulõ pite käunu ja tedä omma' vasta võtnu' ka Setomaa kooli'. Päävåkava perrä kaie tä kuuli, astsõ üles opilaisi iih ja peräh kõnõli ütehkuuh oppajidõ ja koolijuhiga hariduselo hätist ni võimalusist. Tä käve viil ka kotusõpäälitst latsiaidu kaemah, nii näütuses võti' tedä vasta Obinitsa ja Verska latsiaid.

REIMANNI NELE

Setomaa kuulõ perimüsoppusõ vidäjä

Ku ministri edimält aasta alos-tusõh Verska ja Miktämäe koo-lih käve, kõnõli tä peräh tuud Lõunalehele (18.01.2018), õt põhikuulõ latsi arvõ terve Ka-gu-Eesti pääle kõvva sadanu, a latsi koolibussisõõri' omma' jälki üleearvo pikä'.

Tüükoormust õi jakku'

Tugioppajit veid'õ esimuudu latsilõ olõssi' ka hulga rohkõm-ba vaia, no tüükoormust näile

Mailis Reps Meremäe koolih.

sakõstõ õi jakku'.

Viil märdsikuu alustusõh (9.03.2018) käve ministri Mai-lis Reps Meremäe kooli latsi ja oppajidõga kõnõlõmah. Latsõ' küüsse' näütuses, kuis saia' ha-

ridusministris, ja koolioppaja' tundõsõ huvvi kujondava hin-damisõ vasta.

Setomaa kooli' omma' kü-läلت kõrrah ja kiä vähägi taht, tuu jaost omma' opivõimalu-

sõ' hüä' ni kooliello hulga ra-huligumb ku suurõh liinakoo-lih. Sakõstõ üldäs, õt kuul eis' piät lõüdmä kooliello viil pa-rembas tegemises vahtsit või-maluisi, nii õt säändsehe kuuli

tahtva' kõik lähkost ja kavvõn-dõst opma tulla'.

A latsi arvu koolih mõotasõ' ka näide vanõmbidõ tüüvõima-lusõ', kas vai teie olokõrd ja õga-päävädse' bussiao', piirkunna

umavaltsuisi poliitiga ja laem-balt terve mi maaelo kõrraldus. Koolioppaja taht umma tüüd õks hõste tetä', a kõiki tääm-bädse maaelo hāti tä ummi olgõ pääle võtta' ka õi saa'.

Järvelilli Maineri pilt.

Seto Talomuseumi vahtsõnõ juht om **Malkovi Pille**

Kauksi Ülle küüsse timä käest olnu ja tulõva kotsilõ.

Seto Talomuseumi nüüd joba eelmine nuur direktor Kogermani Liis tahtsõ pääle paari aastat tublit tüüd ao maaha võtta' ja nii kuulutõdigi minevaasta vahtsõst vällä direktori kotusõlõ konkurs. Nüüd om jo märtsist tuul tüül Malkovi Pille. Pille om hõste tiidä' värmikas tegeläne innidse Meremäe valla inemisile, a vajas tutvustamist kõõ Setomaa valla rahvalõ.

Kost olõt peri, koh elät?

Talinast tulli. Kõgõpäält tulli suvilahe Hinniala küllä. (Hinniala küllä om Vastsõliina vallah, õkva Setomaa piiri pääl. Hinniala mägi ehk Hobõsõsälä mägi ehk Päävüürdmise mägi om mustinõ varaviikingiaignõ liinamägi 12.-13. saandist ni ildambastaost om tiidä', õt Vastsõliina keriguoppajil oll' põhjust kirja panda' kaibus, õt kuis sääl mäel suvidsõ pööripäävü aigu tulõva' kokko pidolisõ' mitmõs pääväs. Omma' säilinü' märkme', õt tulti nii seto ku võro poolõ päält kokko.)

Olli väigokõisi latsiga kotoh, lastõaiah nelli edimäst last õi olõ' käunu'. Tull' aig nä kuuli panda', a kuigi tahtu-s näid suurõ liina kombinaatkuuli panda'. Nii latsi' nä väikohe Kapera kuuli. Ildampa tull' eis' minnä' oppajas. Kõiki ainit anni pääle ingliso keele ja pois-sa tüüopõtusõ.

Midä olõt opnu ja koh tüütänü?

Ma olõ opnu pedagoogikaülikoolih kunsti- ja käsitüüoppajas. Imä oll' matemaatikaoppaja, õks tä säält vast tull' tuu valik.

(Pille käsitüüsuun om õks val-lalõ olnu. Tä om loonu ilosit suvõniire, näütes magnetnahkhiire' ja magnetlamba', mia' mõnusal karvadsõ', niisamata hulga nahast viikingiperäst ni uudisloomingut. Vahva' omma' ka jänese'-pupi'. Tõõnõ hobi om Pillel näütlemine ja näüteringi juhõndaminõ. Meremäe kooli oppajidõ näüteringiga käuti festivalilgi ar'. Etendüseh „Mar'ats' auk“ tull' mängi' küllänaist aastast 1066. Obinitza Miitsirgu etendüisih om mängit tsirku ja muid rollõ miildejävält.)

Ma olõ koguomatüüelo Setomaal müüdä saatnu. Meremäe Keskkoolih opsi aasta. Sis olli latsõga kotoh ni tuuao Meremäe vallavanõmb Nurga Aivar sõit' moro pääle ja kutsõ direktori kt-s. Ma õs saa' küll õkva arvu, mis tuu kt om, a mullõ meelüse' välläkutsõ'.

Tüü kujonõsi keerolidsõs – tull' ütidsõ juhtmisõ ala viiä' Meremäe ja Obinitza kuul. Vinnütämise ao' omma' keerolidsõ', tekütäse' tüllü inemisi vaihõl, vinnütämise' jaotsustamatus olõ-i hüä'. Sis viis aastat

Malkovi Pille.

käiviti Piusa koobastiku arõndamist. (Säält ka nahkhiire suvõniiri'.) Sis olli Meremäe valla arõndusnõunik. Aastil 2015 – 2017 olli Obinitza muuseumi direktori kt.

Mis kõüt' Obinitza muuseumih direktori asõndajana tüütet ao joosul muuseumitüüga?

Mullõ meelüs giiditüü. Meelüs tundmuusi ja tiidmisi jaka', tagasisidet saia'. Seto kultuur om müstiline ja huvitav. Mul om nii suur austus s'oo kultuuri vasta, õt seenimaani olõ-i julõnu seto rõivit sãlgä aia'. Imä oll' mul rahvatandsojuht ja ma olõ opnu tunnõtama, ku erilidsõ' omma' rahvarõiva' ja kui hõste piat näid kandma, õt nä mõõlõ päsessi. Õga väiku kinnis

Malkovi Pille:
“Muuseum muutus kõrrast inämbä asju hoitmisõ kotusõst paigas, koh inemisi kaasatas.”

vai kurd lugõ. Ma eis' olõ ten-nü diplomitüüs Kadrina rahvarõivakomplekti. Olõ tuttav kangakudamisõ ja muuga.

Kuis Su pereh Sinnu tugõ, muuseum om jo nigu kuulgi – lupat tüüao, a võtt nädäilõpu' ja pühä' käest?

Mul om väega toetav pereh. Nigu mul määnegi idee tulõ, õkva kaasa Jaak mõtlõs, kuis vajalikku meisterdä', ka latsõ', kiä' jo tegeliguult noorõ', toetasõ'. Meil om perreh ehtekunstnik, piloot, juuksur, elokunstnik, opja. Vahel muidoki meelüs näile tuu ka, ku eelmidsõ ja järgmadsõ tüü vahel vahe' om ja laatmispaus.

Kost Sul tull' sääne julgus ja margo naada' suurõ muuseumi vahtsõs luvvas?

Mul ollgi just sääne 10-kuinõ laatmispaus peräst asõndaja-

tüüd Obinitza muuseumih. Mu tähelepanu juhiti kuulutusõlõ, ma eis' olõ-s nännü.

Mul om muuseumitüü kogõmus ja reorganisiirmiskogõmus, armastus käsitüü ja austus kultuuri vasta. Ma taha olla' tuu, kiä luu tingimusõ', õt kõik tüütäjä' saava' umma tüüd hõste tetä', õt paigah omma' tähta-ao'. Meil omma' muuseumidõh väegahüä' tüütäjä' jakellä näka õi kae', ku midägi ar' tulõ tetä'. Näid tulõ tugõda' ja hoita'.

Mis tulõvik om muuseumil ku säändsel ja Setomaa muuseumidõl?

Muuseumi tulõvik Setomaal olõss üts muuseum, mia om kuuh kolmõst filiaalist. Tiia Setomaa muuseumidõ olukõrda. Obinitzah om muuseum

Malkovi Pille: “Ma looda tetä' tüüd nii, õt saa minnä' rõõmuga tüühü ja säält hüä meelega kodo minnä' õdagudi.”

külä üts kultuurilitsi keskpai-ku. Käudas kokku tähtpäivil, kõrraldadas kursuusi, kuuholõkit peetas. Kohaligu' latsiaia' ja koolilatsõ' käävä', külastäjä' nigunii. Saatse muuseum om vähä inämbä kogokunna tukõ kaotanu külä tühembäst jäämise ja elänikõ vananõmisõ peräst.

Verskah uutnu muuseumi tegemisihe inämbä kohalikkõ üteh lüümä.

Kuis muuseumitüü muutunu om, kohepoolõ tä lätt?

Muuseum muutus kõrrast inämbä asju hoitmisõ kotusõst paigas, koh inemisi kaasatas. Kõiksugu opmisõ ja oppamisõ sündmusõ', teemapäävü', van-nu tõie opminõ, kõik om vajalik.

Midä soovit ar' tetä'?

Ma taha luvva' direktorina hüä' tingimusõ' ja rahuligu olõmisõ inemisile, kiä' muuseumidõh tüütäse'. Muuseumidõ üte juhtmisõ ala ühendämise ülesannõt püvvä täütä' kõrraliguult.

Mul omma' kogõmusõ' kuulõ üte juhtmisõ ala viimisest ja säält oll', midä oppi'.

Ma looda tetä' tüüd nii, õt saa minnä' rõõmuga tüühü ja säält

hüä meelega kodo minnä' õdagudi.

Midä oodat muuseumi kogodõhe inemisi käest?

Tulgõ' eis' osa saama, hüä' inemise'! Tulgõ' küllälisi ja latsi ni latsõlatsiga! Kõõ näet midägi vahtsõst vai midägi vanna vahtsõ nulgalt. Meil om ka huuaonäütüisi kõik aig vaeldumah.

Niisamatõ panõ süäme pääle, õt ku kellelgi om määnestki seto vanavarra, fotosit, kirju vai mälestüisi, minkõst ti tahat, õt nä olõss kimmä hoolõ all ni hoituss alalõ, om tollõ jaost kõgõ õigõmp kotus õks muuseum.

Nii hoiõtas ti esivanõmbidõ varra vai vaimuvarra mitmit põlvi hoolõga. Nii saava' ka kõik perrätulõja' ni sugulasõ' ja inemise' tuust osa.

Malkovi Pille latsiga muuseumih.

Riitsaarõ Evari pilt.

Seto Kõogi koka' küdsi' inne kuuholõkit.

Pärnoja Ülle pilt.

Kuvvamuudu tutvusta' seto süüki?

Minevä aastaga peräotsah luudi söögihuvilisi jaost organisatsioon MTÜ Seto Kük. Täambätses pääväs om sääl päält 20 inemiso ja kindlahe tulõ viil mano. Süük om tähtsä ja seto söögikultuur eismuudu.

PÄRNOJA ÜLLE

Seto Kük juhatusõ esimiis

Märdsikuu edeotsah oll liti Leeväköögi edimäne üldkuuholõk, a inne alostust mõnõ' naase' küdsi' piirakit. Nuu' sai' valmis õkva kuuholõki aost ja lämmält olli' väiga' hüä'. Ku om söögitegijidõ MTÜ, sis tulõgi' ütehkuuh ka' süvvä' tetä'.

Kuuholõki teema' olli' mõtõrikka' ja juttu jakku mitmõs tunnis. Kõgõpäält kõnõl Esta Frosch, Uma Meki iistvidäjä, õt kuvvamuudu Uma Mekki märgise tunnustus saias ja määnest turundusapi nä ummilõ ettevõtjilõ pakva'. Lõpuni kõnõlõmalda' jäi, õt kuvvamuudu edespidi saasi' võro ja seto süü-

ke kuuh turunda'. Üte maakunna seeh pias ütehkuuh üritüisi tegemä, a mõlõba' kultuuriroomi' pias' erälde vällä paistumma. Söögi' omma' ütesagamato', a kualgi' om ka' eismuudu. Lepüti kokko, õt kuuh võisi' küüsüdä' järgmätses aastagas Eesti maigu aasta tiitlit. Setomaa söögikotusõ' võisi' olla' Uma Meki restoranõnädäli seeh 9.-15. aprill.

Seto Kõogi põhikiri ütles, õt MTÜ päämäne tsiht om Setomaa söögivaldkunna ettevõtluskeskkunna arõndaminõ, seto söögi mainõ kujondaminõ ja konkurentsivõimõ nõstminõ.

Nuidõ tsihte täütümisõ jaost om jo edimätses puulaastagah mitmit mõttit, a juhatus jäs lubahuisi andmisõ man taadõplaani. Tasustõt tegevjuhti s'ooht MTÜh viil olõ-õi. Juhatus kogonõs kõrd kuuh, a õga üts tege lissas s'oo MTÜ as'olõ ka' umma õgapäävätüüd. Samah omma' parhilla' mitmõ' teema' nii tähtsä, õt nuidõga' olõs vaia kipõlt toimõta'.

Üts tähtsä küüsümisõ om, õt kuvvamuudu Seto Kük lüü üteh suurüritüisi söögipakmisõ kõrraldamisõh. Mi taha jo s'ool keväjäl mõttidõ ja arvamisõ panustamisõga' aktiivsõ' olla', a õt tuu valu MTÜh kinõgi' tüü-ülesannõh viil olõ-õi, sis reaalsõ kõrraldamisõga' joud juhatus s'ool suvõl veid'õ tegeldä'. Mi pia kõgõ tähtsäbäs Seto Kunigriigi maitsmisi kõrraldamisõh uma arvusaamisõ selget vällätuumist. Om vaia kokko leppü' ja kirja panda', määne piat olõma maitsmisõlõ tuud sõir, õigõ seto muudu leib jne.

2018 Seto Külävüü kostipäävõ kõrraldaminõ om Seto Kõogi suur ülesannõh. MTÜ võtt hindäpääle kohustusõ tuuettevalmistus ja kõrraldus algusõst lõpuni vitä'. Kostipäävõ kõrraldust vidä Seto Kõogi juhatusõ liigõh Kruusamäe Meelike. Kohvikidõ registriirminõ om jo läbi. Om nätä', õt huvi om suur, ka' s'ookõrd tulõ mitmit vahtsit kohvikit. Tuu tähendäs umajago kõrraldamist – midä inäp inemisi om mano haarõt, tuud inäp kõnõlõmisi ja toimõtamist.

Õt söögipuult arõnda', sis Seto Kõogil om plaanid naada' projekte kirotamma. Aprillih esitedäs Piiriveere Liidrihe ütistegevüse projekt. Edimäne mõtõh, õt tuuh võisi' olla' järgmätse paari aastaga kostipäävõ kõrraldus ja söögipoolõ tootõarõndus, näütüses meenete arõndus. Seto Külävüü külälisi siäh olõs söögisuvõniiri' kindlahe kõgõ huvtavaba'.

Selge om, õt meil tulõ ka' mõtõlda' kavvõbahe, kuvvamuudu tutvusta' seto süüki väläpuul Setomaad. Näütüses om turismimessil Tourest erälde söögiala – sääl mi pias nätä' olõma. Lõunõ-Eesti mitu söögipiirkunda esitluse' suvõl Tartoh

Gaudeamusel uma tegemisi ja mõõvõ' kraami.

Mi tiidä' Setomaad sääl kiäki' esindä-äi. Ku ettevõtja' lõvõ-äi võimalust säntsil üritüisil olla', kas pias Seto Kük olõma iistvidäjä ja mäntseltgi' moodul läbi projekti rahalisõlt asju kõrraldamma?

Mõnõ' Setomaa ja Võromaa söögitegijä' üteh maaelominesteriumiga' omma' viimätsel aol tegelnü' sõira geograafilidsõ märgisõ tekstiga'. Tuu märgis om üle Öuruupa tiidä' ja tähendäs tuutjalõ hüvvä võimalust uma kraami laebalt turunda'. Sõira tetäs väiga' erinevält ja umaette arotamisõ kotus om, midä nimetä' sõiras ja midä sõiraamuudu söögis. Arotaminõ lätt viil edesi.

Üldkuuholõki aol sai selges, õt mi eiski' sääl lavva ümbre olõja' tiia-äs, kiä midä kasvatas ja müügis tege. Aiavilä ja muu kraami kasvatamisõ kokkogominõ ja tiidäandminõ ommõ väiga' tähtsä. 2017. a novembrih oll üts kokkosaaminõ, kohe tullu' kasvataja', tuutja' ja söögikraami tegijä', a üttest kokkosaamisõst om liisnalt veid'õ. Tähtsä om, õt kotusõpääll kasvotõt süük jovvasi' söögilavvalõ nii latsiaiah, koolih ka' kododõh ja turismiettevõtõdõh. A kuvvamuudu tuud kõgõ parebahe kõrralda', tuud tulõ viil mõtõlda' ja targalt ütehkuuh tetä'.

Säntse' omma' MTÜ Seto Kük juhatusõ plaani' edimätses puulaastagah. Ku õnnahas Setomaa arõndusprogrammist tegevüstoetusõs rahastus saia', sis loodõtavalst sügüse joud tegevjuht kõrralda' arotamisõ' tuu jaost, õt luvva' pikäaolitsõp arõngukava vai strateegia, mia' säädvä' tähelepandmisõ ala järgmätsi aastagidõ edene-

Sanna' sünnütüsmajadõs

KAUKSI ÜLLE

Toimõtaja

Nii õt sis sanna' sünnütüsmajadõs ja muu' riigipuulsõ' vahtsõndusõ' lõunaestläisi kotost välläajamisõs. S'oo 15 aastajoosul, ku ma maal elämäh tagasi olõ, olõ ma joba tunda' saanu Setomaa edimädsenä tegotsõnu Obinita kooli jovvuga kinnipandmist ütidsõ juhtmisõ ala viimise tähe all. Pääle tuu läts mi kant nuurist perrist tühäs.

Eesti Postist sai Om nii va ja pakkõ vöödas vasta kauplusõh. Om ni va lõidse, õt posti või lakja vitä' külält ku kats vuuri nädalih ja Setomaa aoleht om reklaamtrükis. Kүүsse sis, õt mis mõttõh. Setomaa õi avalda' reklaami. Kas mi reklaami sis seto kiilt vai? Mi lakja pillut rahvakõnõ jo või umma uudistõ ja kultuurilehte tetä' Setomaa kultuuriprogrammi toel ni telli' timä jagamist aoluulidõs Setomaa tuuh osah, mis om Eesti Vabariigi all ja nüüd ühinenü Setomaa vallas. Aga Om niva kuulut' s'oo lehe timahava reklaamtrükises ja õga lakjajagamisõ iist õga kuu tulõ mano massa' 70 eurot pluss käubemass. Lakjajagamisõ hinda nõstõti joba nigunii, a reklaamtrükise mass viil päälekauba. Mis mi sis tii? Panõ postipoisi' hobõssiga Setomaad lakja vidäma vai? Ja ku mõni naanõ kohkil sünnütä' taht, või postipoiss tuu ka rii vai vankri päälõ võtta' ja kohegi jaotuspunkti tuvva'.

Nüüd võtt tuurõ üles sünnütüsmajalõ likvidiirmine. Põlva sünnütüsmaja kaitsõs om mol' oramatuh luud tugigrupp „Põlva haigla sünnitusosakonnakaitseks“. Edimädsõ 100 allkirja saadi 10 tunniga, kogotas edesi ja üle andas toetuskontserdil latsikaitsõpääväl, 1. juunil. Liikumisõ juhi Sarapuu Indreku sõnnu perrä juhitas nii laembalt tähelepannu mi maaelo probleemikalõ üldisõmbalt. Kontserdilõ omma' märknü' laulma tulla' Ivo Linna ja Winnie Puhh – sääl jo laulva' Põlva kandi mehe'.

Petitsioon, kohesaatallakirota' ka netih, om suunat tüü- ja tervüshoiuministriile ni haigõkassalõ soovitusõga sünnütüsmaja vallasõ jättä' vai muid lahenduusi pakku'. Aokirandüseh s'oo teema kotsilõ kirotuusi üle lukõh paistus, õt meditsiiniharidusõga inemisi olõ-i sünnütüstest meditsiini koolih midägi opat. Bussisünnütüse jutt vai kiirabiautoh maahasaaminõ om eräkõrdnõ asi, tuud saa-i säädüstä'. Sünnütüamine om midägi, mia mahu-i Exceli ta-

belihe, projekti õga mäntsõhegi tõistõ s'oo ilmaigsõhe hanitamisõ vormi. Ku lats tulõ, sis om tuu nii sünnütäjä imä ku jumala käeh, a esiki piiblih om juttu tuust, õt ku inemine esi' õi avida', saa-i jummal ka avita'. Jutt tuust, õt esivanõmba' sünnütü sannah, jätt ütlemäldä tuu, õt naisi ja latsi kuulminõ sünnütüsel oll' suur. 14 latsõst jäi' elämä poolõ'. Kodosünnütüst saa hindäle telli', ku 30 kilomeetri kaugusõl om sünnütüsoakund. Inämbüs ämmäimändä kutsõga inemisi tuud soovida-i, selle õt risk om kõrgõ.

Eestimaa olõ-i nii perätült suur nigu Austraalia õga mäginõ nigu Norra. Viimädsõ omma' haigõmaiu man helikopteri maandamisõ platsi', sõit kihotamisõga Norra mäki ümbre olõ-i võimalik. Mi riigil vaest olõ-i võimõkust helikopterit tüüh hoita'.

Inämbä tulõss kasuta' hallõ ajurakukõisi tuuh tsihih, õt elo ja tuu alostaminõ olõss võimalik õgal puul Eestih, mitte õnnõ Tallinah ja Tartoh.

Käu läbi ka üteliis, õt sünnütüsoakundõ kinnipandmisõ arvõlt kokko hoiõt raha suunatas muialõ meditsiini. A kohkil õi üteldä', õt mink päälle sis. Suurõ protsendi inemisi tervüs om läbi juumisõst. Riigil olõ-i varahampa olnu alkoholismi ennetämise poliitikat. Parhillaõ Ossinovski poliitika oll' mino meeltest süämest tett, a vällä tulnu' tagajäre' omma' heidütävä'. S'oo täambäne alkopoliitika om toonu' vällä kõik inemise alkoholiga kõüdet halvõmba' küle'. Piirikaubandust om õgal puul kukivõrra ni s'oo „eisaameläbi Lätita...“ om küll suur avitamisprogramm Lätile, a rahva tervüst õi paranda', a inämbä hukkas. Ulli muljõ jätt ka viil.

Parhilla' om meditsiini ja ennetüse küle päält puudus nii kooli- ku muido pühholoogõ, psühhiaatrit, peretehapeutõ, alkoholivõõrutusteenussit ja haigõmaiu, narkoennetüstee-

nussit, narkoraviasutuisi, naisi varõpaiku. Eestile om vaia vaimsõit ja tehnilist restarti ja tugõvat väärtüisi ümbrehindamist. Mi vaja vahtsit rahvaliikumisi ja vahtsit juhtõ nuidõ asõmõl, kiä' mi rahvast praegu Sussanini muudu õurosuuhu juhtva', Imäjäkö tahtva' mürgütä' ja Eestist lakõraiõga steppi piüüdä' tetä'. Inemise', olõmi' valvsa' ja võrksa', teemi' kõik, õt hoita' uma maakõnõ elätäv, muido tegevä' taha' mändsegi Öuruupa piirikaitso tühä välä, hoitku' jumala' meid tuu iist!

Lehte tegevä':

Toimõtaja Kauksi Ülle, tel 5656 9079, e-post: kauksiyllle@gmail.com

Toimõtaja (lisaleht Vahtsõt Vallah) Kittusõ Kelly, tel 522 0661, e-post: kelly.kittus@setomaa.ee

Keeletoimõtaja Palmi Silvi

Seto keele tõlkja Sarvõ Öiõ

Makett ja külesäädmine Saluveere Tomi

Välläandja: Setomaa Liit

Setomaa kolleegium: Külviku Helen, Kauksi Ülle, Laaneotsa Annela, Matvei Arvi, Sarvõ Öiõ, Leima Aarne, Kruusamäe Meelike, Jüriõ Vello, Järvelli Rein, Leima Evelin, Mustimetsa Indrek.

Trükjä: Printall AS

Lehe ilumist tugõ Setomaa Kultuuriprogramm ja lisalehte Vahtsõt Vallah Setomaa vald.

KAASTÜÜ' saata: kauksiyllle@gmail.com vai Setomaa aoleht, Obinita küllä, 65301, Võro maakund.

SETOMAA VALLA UUDISÕ' saata: kelly.kittus@setomaa.ee.

Tähtaig õga kuu 20. kuupäiv.

Lehe telminõ ja reklaam: tel 5627 3889, info@setoinstituut.ee

Setomaa saa lisalehe Vahtsõd Vallah

KAUKSI ÜLLE

Toimõtaja

Hüä' Setomaa lugõja' omma' tähele pandnu', õt peräst Setomaa valla moodustamist om mi ümbre hulga vahtsõd ja harinõmaldut. Niisamatõ omma' parhilla' valla tüütäjide päävä' pikä' ja märgotamist ja tüüd täüs. Niipall'o om tunda', õt kõik tegotsõsõ' virka ja tüütundõ lukõ' aigu kõgõ õi olõ'.

Loomuligult õi saa' säändse suurõ saandi teo pääle nigu Setomaa valla luuminõ jäiä' peris

sändsessamas ka Setomaa leht.

Setomaa Liit ja vallavanõmb, volikogo esindäjä' ni Setomaa toimõtus panni' pää' kokko ja löüdsõ', õt kõgõ paremb olõs vallalehte naada' vällä andma aolehe Setomaa vaihõl. Valavalitsus kuulut' vällä konkursi Setomaa valla kommunikatsioonijuhhi kotsõ pääle ja märdsi alostusõst naas' tuu aamõdi pääl tüühü Kittusõ Kelly. Õga maandumisõs Tartost Verskahe täl hulga aigu jää-s, õkva tull' alosta' kuuh Setomaa toimõtaja ni vahtsõ külendäjä

Saluveere Tomiga vahtsõd ma-ketti vällä tüütämä. Tüükuu-holõkil ja õgapäävatsideh telefoni- ni meilinõupidämistõl otsustimi, õt Setomaa valla aamõtligu' tiidäandmisõ', majandus- ja spordiuudisõ' nimuu vallaello kajastav Setomaa vahelisa saa erälde nime Vahtsõd Vallah ni säääl avaldami aamõtlikkõ dokumente, mink avaldamist säädüs nõud ka riigikeeli ehk eesti keeli. Seto kiilt panõ-mi õks Setomaa lehte niipall'o, ku mahus, olõmi jo ainukõnõ maailma setokeeline aoleht ni

mi visal rahvakillul piät olõma võimalus umma kiilt lukõ' vai mano oppi'.

Aoleht om saanu ka vahtsõ kolleegiumi ja tuu piäsi' olõma abis ja toes Setomaa aolehe parembas saamisõl ja välläandmisõl. Kolleegiumih om üts jago innitside toimõtajidõ aigu säälnulu liikmit: Laaneotsa Annela, Matvei Arvi, Jüriõ Vello, Kruusamäe Meelike, Sarvõ Õiõ, Kauksi Ülle, Külviku Helen, Leima Arne, Mustimetsa Indrek. Aga olõmi kutsnu ka vahtsit liikmit nigu vallavolikogo esi-

mehe Järvelilli Reinu, kiä eis' ka pidä kirästüst Seto Kiri ni om keele ni kirästämise as'õh kotoh. Niisamatõ loodami hüvvä nõvvu ja kaastüüd noorõ aokiräniguharidusõga Leima Evelyni käest.

Aolehenummõr midä ti loet, om suuri äkilidsi muudatusi peräst eriline, s'õo om topõltnummõr. Setomaa vallah om parhilla' niipall'o tiidä' anda', õt tull' tetä' lisaleht, mis 8 lehekülge paks. Edespite mi plaanimi õks toimõ tulla' 8-lehekülelidsõ Setomaaga, koh vahel

nelli lehekülge Vahtsõd Vallah, aga ku vaia ni rahaga vällä vidä, teemi õks lugõjilõ ka paksõ üllätüisi. Setomaa lehe välläandmist tugõ läbi Setomaa Liidu Setomaa kultuuriprogramm ja lisalehte Setomaa vald.

S'õo lehenummõr om vahtsõnõ ja nakas aigupite viil kobenduma ja lihvümä – loomuligult ka kõigi lugõjidõ ni kirotajidõ abiga. Mi kontakti' omma' leheh kiräh, võtkõ' julgõhõ ühendüst!

Hüvvä lugõmist!

Setomaa suusaorienteerujad Ameerikas edukad

Setomaa sportlased.

6.-10. märtsil toimusid Ameerika Ühendriikides Craftsburys suusaorienteerumise hooaja viimased maailmakarikaetapid, kus osalesid ka Setomaalt pärit sportlased Daisy ja Doris Kudre, Kevin Hallop ja Mattis Jaama (kõik Värskä OK Peko liikmed). Koos MK-etappidega toimusid ka veteranide maailmameistrivõistlused, kus Eestit esindasid Ingrid Kala ja Raul Kudre.

DAISY KUDRE

Suusaorienteeruja

Kolm esikümnekohta MK-etappidelt

Ameerikastoimunud MK-etappidel oli kavas neli distantsi: sprint, lühirada, tavarada ning

sprinditeade.

Käesoleval talvel on toimunud juba kaheksa maailmakarikaetappi Soomes ja Bulgaarias, kus Eesti koondise parimaks individuaalseks kohaks oli Daisy Kudre võidetud 10. koht.

Viimastele MK-võistlustele suundudes oli koondise peatreeneri Raul Kudre sõnul eesmärgiks hooaja parimate tulemuste saavutamine.

See ka õnnestus, kuna Daisy Kudre saavutas Eesti koondise parimana nii sprindis kui tavarajal üheksanda koha.

Daisy sõnul õnnestusid mõlemad võistlused hästi ning hea oli hooaeg edukate tulemustega lõpetada.

Mattis Jaama sprindis 12. koht

Head vormi näitas ka Mattis Jaama, kelle parimaks tulemuseks oli 12. koht sprindis.

Mattis Jaama kommenteeris enda sooritusi nii: „Võistlus-

radad olid nii tehniliselt kui ka füüsiliselt väljakutsuvad. Esmestel päevadel olid võistlusolud eriti kiired ja veidi jäised, mis mulle hästi sobisid. Lühirajal koguninii hästi, et olin poole raja peal liider. Raja teises osas suutsin aga teha kaks viga, mis lootused heale tulemusele kustutasid.“

Hooaja parimad MK-võistluste tulemused saavutasid ka alles esimest aastat eliitklassis võistlevad Doris Kudre ja Kevin Hallop.

Doris parimaks tulemuseks oli 12. koht sprindis ning Kevinil 23. koht tavarajal. Sprinditeates saavutasid Eesti võistkonnad tihedas konkurentsis 10. ja 12. koha.

Kolm kuldmedalit veteranide MM-lt

Veteranide maailmameistri-võistlustel jagati medaleid lühiraja ja tavaraja arvestuses. Naised 50 vanuseklassis oli

mõlemal distantsil ülekaalukalt võidukas Ingrid Kala, kes teenis Kanada ja Norra naiste ees kaks kuldmedalit.

Ingridi eesmärgiks oli eelmisel aastal saavutatud 4. koht üle sõita, mis ka hästi õnnestus: „Tõenäoliselt edestasin ma N50 vanuseklassi konkurente nii suusakiiruse kui ka kaardilugemise täpsuse poolest. Kuna lühiraja meister selgus kahe võistlustardi aegade liitmise tulemusena, siis oli minu taktikaks esimesel päeval kindlalt ja veatult sõita ning konkurentide tase teada saada. Teisel päeval võis jäiseks muutunud radadel juba rahulikumalt suusavaliitsemist kontrollida ja kasutada ringisõiduks suuremaid suusaradu.“

Raul Kudre, kes lühirajal kahjuks tulemust kirja ei saanud, edestas tavarajal M45 vanuseklassis 1-minutilise eduga järgmiseid konkurente ning võitis seega veteranide MM-lt ühe kuldmedali.

Daisy Kudre ja Mattis Jaama.

Raul Kudre pilt.

Ingrid Kala.

Raul Kudre pilt.

Setomaa valla 2018. aasta eelarve

SETOMAA VALLA 2018. AASTA KOONDEELARVE	
PÕHITEGEVUSE TULUD	5004140
Maksutulud	2009774
Tulud kaupade ja teenuste müügist	764974
Saadavad toetused	2146653
Muud tegevustulud	82739
PÕHITEGEVUSE KULUD	-4817214
Antavad toetused	-389528
Muud tegevuskulud	-4427686
PÕHITEGEVUSE TULEM	186926
INVESTEERIMISTEGEVUSE TULUD	288493
Põhivara müük	6000
Saadav sihtfinantseerimine põhivara soetuseks	282413
Finantstulud	80
INVESTEERIMISTEGEVUSE KULUD	-843374
Põhivara soetus	-615481
Antav sihtfinantseerimine põhivara soetuseks	-206124
Osaluste soetus	0
Finantskulud	-21769
EELARVE TULEM (ülejääk+, puudujääk -)	-367955
FINANTSEERIMISTEGEVUS	242526
Võlakohustuste võtmine	528710
Võlakohustuste täitmine	-286184
LIKVIIDSETE VARADE MUUTUS	-125429
EELARVE KOGUMAHT	5660588

SETOMAA VALLA 2018. AASTA EELARVE PÕHITEGEVUSE TULUD		
Tunnus	Nimetus	2018
30	Maksutulud	2009774
3000	Füüsilise isiku tulumaks	1840170
3030	Maamaks	169604
32	Tulu kaupade ja teenuste müügist	764974
320	Riigilõivud	5300
3220	Laekumised haridusasutuste majandustegevusest	112448
3221	Laekumised kultuuriasutuste majandustegevusest	279540
3222	Laekumised spordi- ja puhkealasest tegevusest	7000
3224	Laekumised sotsiaalasutuste majandustegevusest	300034
3225	Laekumised elamu- ja kommunaalmajandustegevusest	7300
3229	Laekumised üldvalitsemisest	1000
3232	Laekumised muudest majandustegevustest	0
3233	Üüri- ja renditulud	18612
3237	Laekumised õiguste müügist	32756
3238	Muu kaupade ja teenuste müük	984
35	Saadavad toetused tegevuskuludeks	2146653
3500	Sihtotstarbelised toetused tegevuskuludeks	262525
3520	Tasandus- ja toetusfond	1884128
38	Muud tegevustulud	82739
3825	Tulu loodusressursside kasutamisest	70739
3888	Eespool nimetatud muud tulud	12000
	Põhitegevuse tulud kokku	5004140

SETOMAA VALLA 2018. AASTA EELARVE PÕHITEGEVUSE KULUD TEGEVUSALADE JÄRGI		
Tunnus	Nimetus	2018
01	Üldised valitsussektori teenused	7150
	Antavad toetused	74092
	Muud tegevuskulud	729442
01111	Vallavolikogu	69924
	Muud tegevuskulud	69924
01112	Vallavalitsus	635018
	Muud tegevuskulud	635018
01114	Reservfond	24500
	Muud tegevuskulud	24500
01330	Muud üldised teenused	74092
	Antavad toetused	74092
01600	Muud valitsussektori teenused	0
	Muud tegevuskulud	0
03	Avalik kord ja julgeolek	7150

	Antavad toetused	1000
	Muud tegevuskulud	6150
03100	Politsei	200
	Muud tegevuskulud	200
03200	Päästeteenistus	6950
	Antavad toetused	1000
	Muud tegevuskulud	5950
04	Majandus	263930
	Antavad toetused	4050
	Muud tegevuskulud	259880
04210	Maakorraldus	10000
	Muud tegevuskulud	10000
04510	Valla teede ja tänavate korrashoid	180377
	Muud tegevuskulud	180377
04710	Kaubandus ja laondus	0
	Antavad toetused	0
04730	Turism	63857
	Antavad toetused	4050
	Muud tegevuskulud	59807
04740	Üldmajanduslikud arendusprojektid	5000
	Muud tegevuskulud	5000
04900	Muu majandus	4696
	Muud tegevuskulud	4696
05	Keskkonnakaitse	3496
	Antavad toetused	0
	Muud tegevuskulud	3496
05100	Jäätmekäitlus	3496
	Muud tegevuskulud	3496
06	Elamu- ja kommunaalmajandus	158182
	Antavad toetused	0
	Muud tegevuskulud	158182
06100	Elamumajanduse arendamine	17500
	Antavad toetused	0
	Muud tegevuskulud	17500
06300	Veevarustus	0
	Antavad toetused	0
06400	Tänavavalgustus	22121
	Muud tegevuskulud	22121
06605	Muu elamu- ja kommunaalmajanduse tegevus	118561
	Muud tegevuskulud	118561
07	Tervishoid	8640
	Antavad toetused	500
	Muud tegevuskulud	8140
07600	Muu tervishoid	8140
	Antavad toetused	500
	Muud tegevuskulud	8140
08	Vaba aeg, kultuur, religioon	846213
	Antavad toetused	19720
	Muud tegevuskulud	826493
08102	Sportitegevus	50320
	Muud tegevuskulud	50320
08107	Värskas Avatud Noortekeskus	45594
	Antavad toetused	160
	Muud tegevuskulud	45434
08107	Meremäe Avatud Noortekeskus	28272
	Antavad toetused	0
	Muud tegevuskulud	28272
08107	Mikitamäe Avatud Noortekeskus	19757
	Antavad toetused	0
	Muud tegevuskulud	19757
08109	Vaba aja tegevused (kultuuriüritused)	98640
	Antavad toetused	8500
	Muud tegevuskulud	90140
08201	Värskas Raamatukogu	38409
	Muud tegevuskulud	38409
08201	Saatse Raamatukogu	18897
	Muud tegevuskulud	18897
08201	Luhamaa Raamatukogu	953
	Muud tegevuskulud	953
08201	Meremäe Raamatukogu	23333
	Muud tegevuskulud	23333
08201	Obinitsa Raamatukogu	21091
	Muud tegevuskulud	21091
08201	Mikitamäe Raamatukogu	18411
	Muud tegevuskulud	18411
08202	Rahvakultuur (omalgatused)	11565
	Antavad toetused	10000
	Muud tegevuskulud	1565
08202	Värskas Kultuurikeskus	60276
	Muud tegevuskulud	60276
08202	Lüübnitsa külakeskus	49305
	Muud tegevuskulud	49305
08202	Mikitamäe kultuuritegevus	6300

	Antavad toetused	1000
	Muud tegevuskulud	5300
08203	Seto Talumuuseum	288962
	Antavad toetused	0
	Muud tegevuskulud	288962
08203	Obinitsa Muuseum	53993
	Antavad toetused	60
	Muud tegevuskulud	53933
08300	Valla leht	6900
	Muud tegevuskulud	6900
08400	Luhamaa Kirik	515
	Muud tegevuskulud	515
08400	Religiooni- ja muud ühiskonnateenused	4720
	Muud tegevuskulud	4720
09	Haridus	1904160
	Antavad toetused	29279
	Muud tegevuskulud	1874881
09110	Värskas Lasteaed	225090
	Muud tegevuskulud	225090
09110	Meremäe Lasteaed	59096
	Muud tegevuskulud	59096
09110	Obinitsa Lasteaed	71409
	Muud tegevuskulud	71409
09110	Mikitamäe Lasteaed	47786
	Muud tegevuskulud	47786
09212	Meremäe Kool	345751
	Muud tegevuskulud	345751
09212	Mikitamäe Kool	275268
	Muud tegevuskulud	275268
09220	Värskas Gümnaasium	530718
	Muud tegevuskulud	530718
09510	Huvitegevus	39183
	Antavad toetused	12000
	Muud tegevuskulud	27183
09510	Värskas Muusikakool	107479
	Antavad toetused	86
	Muud tegevuskulud	107393
09600	Koolitransport	50267
	Antavad toetused	17193
	Muud tegevuskulud	33074
09601	Koolitoit	50135
	Muud tegevuskulud	50135
09800	Muu haridus	101978
	Muud tegevuskulud	101978
10	Sotsiaalne kaitse	821909
	Antavad toetused	260887
	Muud tegevuskulud	561022
10120	Puuetega inimeste sotsiaalhoolekandeadad	73900
	Antavad toetused	0
	Muud tegevuskulud	73900
10121	Muu puuetega inimeste sotsiaalne kaitse	54621
	Antavad toetused	54321
	Muud tegevuskulud	300
10200	Eakate sotsiaalhoolekandeadad	191048
	Antavad toetused	0
	Muud tegevuskulud	191048
10201	Muu eakate sotsiaalne kaitse	59162
	Antavad toetused	0
	Muud tegevuskulud	59162
10400	Laste ja noorte sotsiaalhoolekandeadad	71569
	Antavad toetused	0
	Muud tegevuskulud	71569
10402	Muu perekondade ja laste sotsiaalne kaitse	48942
	Antavad toetused	48152
	Muud tegevuskulud	790
10700	Riskirühmade sotsiaalhoolekandeadad	120760
	Antavad toetused	0
	Muud tegevuskulud	120760
10701	Riiklik toimetulekutoetus	137031
	Antavad toetused	137031
	Muud tegevuskulud	0
10702	Muu sotsiaalsete riskirühmade kaitse	22933
	Antavad toetused	21383
	Muud tegevuskulud	1550
10900	Muu sotsiaalne kaitse	41943
	Antavad toetused	0
	Muud tegevuskulud	41943
	Põhitegevuse kulud kokku	4817214
	Antavad toetused	389528
	Muud tegevuskulud	4427686

Paigaldatud on uued Setomaa valla- ja maakonnatähised. Ühtekokku paigaldati 15 tähist erinevatesse Setomaa valla paikadesse.

Ago Käisi pilt.

Setomaa vallavolikogu istung 22. veebruaril Meremäel

- Toimus Setomaa valla põhimääruse I lugemine;
- “Huvihariduse ja huvitegevuse toetamise kord” I lugemine;
- “Setomaa valla spordiklubide toetamise kord” I lugemine;
- “Kultuuri- ja spordisündmuste finantseerimise kord” I lugemine;
- Algatati Setomaa valla arengukava 2018-2027 koostamine ja kinnitati koostamise ajakava;
- Delegeeriti vallavalitsusele ülesandeid;
- Moodustati Setomaa valla valimiskomisjon;
- Valiti Mikitamäe kooli hoolekogusse kooli pidaja esindajaks Imre Liivago;
- Kinnitati volikogu kultuurikomisjoni liikmeks Svetlana Rattus;
- Koormati Pikk tn 13, Värska isikliku kasutusõigusega;
- Otsustati osaleda projektis “Mikitamäe ühisveevärgi ja -kanalisatsioonisüsteemi rekonstrueerimine II etapp” osalusega kuni 70 000 eurot;
- Kinnitati revisjonikomisjoni tööplaani;
- Nimetati mittetulundusühingu Terve Võrumaa üldkoosolekule valla esindajaks Rein Järvelill.

Kohaliku omaalgatuse programm

SA Võrumaa Arenduskeskus ootab kõiki Setomaa vabaühenduste esindajaid kohaliku omaalgatuse programmi (KOP) 2018. a kevadise taotlusvooru infopäevale.

Setomaa vabaühendustele lähimad infopäevad toimuvad:

- 16.04.2018 Värska kultuurimaja suures saalis kell 15.00-17.00
- 11.04.2018 Võru vallamaja saalis kell 16.30-18.30.

Lisaks KOP infole saab ülevaate ka arenduskeskuse vabaühendustele suunatud tegevustest. *Lisainfo Aigi Young, aigi.young@vorumaa.ee, tel 53090923.*

Hajaasustuse 2018. aasta taotlusvoor avatakse 9. aprillil

Esimesel märtsil jõustus Riigi Teatajas avaldatud riigihalduse ministri 22.02.2018 määrus nr 14 „Hajaasustuse programm”, mille alusel kuulutati välja 2018. aasta taotlusvoor.

Taotlusi saab esitada 09.aprillist kuni 11. juunini 2018. Taotlused tuleb esitada elektrooniliselt Setomaa valda aadressil: vald@setomaa.ee või tuua paberikandjal Värska Vallavalitsuse kantseleisse, Mikitamäe teenuskeskusesse, Meremäe teenuskeskusesse või Misso teenuskeskusesse.

Taotlusvooru tingimused, vormid ja teave infopäevade kohta avaldatakse valla kodulehel.

Programmi raames saab toetuse taotlejaks olla füüsiline isik, kelle alaline elukoht on taotluse esitamise aasta 1. jaanuarist Setomaa vald ja taotleja elukoht on rahvastikuregistri andmete kohaselt majapidamine, millega seotud projektile toetust taotletakse.

Taotlejal ei tohi taotluse esitamise ajal olla riiklike või kohalike maksude osas maksuvõlga, välja arvatud juhul, kui see on ajatatud.

Taotluste koostamise kohta annab lisainfot Setomaa valla arendusspetsialist Ülle Herr (tel 785 6635 või 53872266).

SETOMAA VALLA 2018. AASTA EELARVE INVESTEERIMISTEGEVUSE JA FINANTSEERIMISTEGEVUSE TULUD NING KULUD		
Tunnus	Nimetus	2018
381	Põhivara müük	6000
3502	Põhivara soetuseks saadav sihtfinantseerimine	282413
655	Finantstulud	80
Investeermistevuse tulud kokku		288493
INVESTEERIMISTEGEVUSE KULUD TEGEVUSALADE JÄRGI		
Tunnus	Nimetus	2018
15	Põhivara soetus	
01112	Vallavalitsus	0
04210	Maakorraldus	2000
04510	Valla teede ja tänavate korrashoid	59347
04730	Turism	314704
04740	Üldmajanduslikud arendusprojektid	5000
06100	Elamumajanduse arendamine	5000
06300	Veevarustus	4000
06400	Tänavavalgustus	15000
06605	Muu elamu- ja kommunaalmajanduse tegevus	21000
07600	Muu tervishoid	16300
08102	Sporditegevus	15000
08107	Noorsootöö ja noortekeskused	9000
08202	Luhamaa Külakeskus	10000
08202	Värska Kultuurikeskus	5100
08203	Seto Talumuseum	13000
08203	Obinitsa Muuseum	5000
09110	Värska Lasteaed	5000
09110	Mikitamäe Lasteaed	5000
09212	Meremäe Kool	67530
09212	Mikitamäe Kool	5500
09220	Värska Gümnaasium	30000
10120	Hooldekodud	3000
10121	Muu puuetega inimeste sotsiaalne kaitse	0
Põhivara soetus kokku		615481
4502	Põhivara soetuseks antav sihtfinantseerimine	
03200	Päästeteenused	24393
06100	Elamumajanduse arendamine	66757
06300	Veevarustus	40000
06300	Hajaasustuse veeprogramm	67474
08400	Religiooni- ja muud ühiskonnateenused	7500
Põhivara soetuseks antav sihtfinantseerimine kokku		206124
650	Finantskulud	
01700	Valitsussektori võla teenindamine	21769
Investeermistevuse kulud kokku		843374
FINANTSEERIMISTEGEVUSE TULUD JA KULUD		
2585	Kohustuste võtmine	528710
2586	Kohustuste tasumine	286184
Finantseerimistevus kokku		242526

Nuti-Mati matemaatika finaal

16. märtsil kell 9.00 toimus Tilsi Põhikoolis Nuti-Mati matemaatika KAGU-EESTI MV 2018 finaal. Mikitamäe Koolist saavutasid:

Moonika Talas 5. koha (8. kl)
Timo Raidla 8. koha (4. kl)
Evert Markus Sirendi 7. koha (5. kl)
Lisette Tammisto 2. koha (9. kl)
Kristo Kallari 8. koha (2. kl)
Gretel Laur 3. koha (3. kl)
Areli Poolak 7. koha (3. kl)

Õpilaste juhendajad õpetajad Ene Hainsoo, Annika Sirendi ja Tõnu Puieste.

Setomaa valla uued töötajad:

Riin Tammiste

Sotsiaalpedagoog

Töötan kõikides valla koolides. Sotsiaalpedagoogi poole saab pöörduda, kui sinu lapse elus on toimunud muutusi, millest kool võiks teada; kui sinu lapsel on kooliga seondult muresid või ta ei taha enam kooli tulla; kui sinu lapse käitumine on muutunud; kui sinu perel on majanduslikke või sotsiaalseid probleeme ja sa ei tea, kuhu pöörduda.

Sotsiaalpedagoog töötab:

Esmaspäev

Meremäe koolis

Teisipäev ja neljapäev

Värskas Gümnaasiumis

Kolmapäev

Mikitamäe koolis

Reede

Mikitamäel või Meremäel

Vastuvõtule palun eelnevalt registreerida!

tel 5332 1871

riin.tammiste@setomaa.ee

Leie Hääl

Finantsosakonna juhataja

Minu töövaldkonda kuulub Setomaa vallavalitsuse raamatupidamise ja finantsmajandusliku töö korraldamine ja eelarve koostamine.

tel 796 4772

leie.haal@setomaa.ee

Erika Joonas

Majandus- ja arendusosakonna juhataja

Minu põhilised tööülesanded on planeeringud ja maaga seotud küsimused. Need on ka põhilised, millega minu poole pöörduakse. Enne Setomaa valla moodustamist töötasin 6 aastat Värskas Vallavalitsuses maanõunikuna.

tel 796 4647, 5745 0133
erika.joonas@setomaa.ee

Maret Utsal

Avahooldustöötaja (Meremäe ja Luhamaa)

Aitan abivajajaid, käin kodudes, abistan asjaajamises erinevate asutuste juures, sõidu- ja saatjateenus perearstile (Meremäe, Misso), eriarstile (Võru, Tartu, Põlva). Olen hetkel kolme lapse ema. Tööl olles annan endast parima. Tegelen tantsimise, laulmise ja mingil määral spordiga.

tel 5347 1743

leie.haal@setomaa.ee

Margarita Kõdala

Kantsleispetsialist

Minu ülesanneteks on vallavalitsuse dokumendihalduse korraldamine, sisestamine, kirjade/dokumentide registreerimine ja täitjale läbivaatamiseks edastamine. Kodanike avalduste vastuvõtmine ning nende abistamine ja nõustamine. Peale eksami sooritamist hakkab ka perekonnaseisutoimingu tegema (elukohateadete registreerimine, sünni- ja surmakannete vormistamine).

tel 796 4733

vald@setomaa.ee

Raili Möttus

Kantsleispetsialist Mikitamäe teeninduspunkti

Minu peres kasvab neli last (27, 25, 21, 6). Olen seto naisrahvatantsurühma Poloda Piigad rühma juht ja tantsin seal ka ise. Pean oluliseks inimestega head läbisaamist ja ausust. Minu poole saavad pöörduda kõik vallakodanikud ükskõik mis probleemi- ga – proovime kas lahendada või edasi suunata, kuhu vaja.

tel 795 4433, 5629 3445
raili.mottus@setomaa.ee

Tiina Lepasaar

Ehituspetsialist

Minu tööülesannete hulka kuulub maakasutuse korraldamine, omandireformi läbiviimine, maakasutuse arvestuse pidamine, aadressiandmete korrastamine, ehitusregistri dokumentide menetlemine (ehitus- ja kasutusloa ja muud EHR-ga seotud taotlused), nõustan elanikke valla teeninduspunktis. Olen positiivse ellusuhtumisega, armastan korrektsust. Hobideks on aktiivne eluviis, lugemine (pidev enesetäiendamine) ja käsitöö.

tel 785 6635, 506 3225

tiina.lepasaar@setomaa.ee

Ülle Herr

Arenduspetsialist

Minu tööülesanneteks on valla arendamisega seotud teemad, valla arengukavaga seonduv (koostamine, muutmine ja täitmise korraldamine, allasutuste nõustamine), arendus- ja investeringuprojektide algamine, koostamine, hangete korraldamine ning projektide elluviimine; külaelu arendamisega seotud teemad, programmide „Noored Setomaale“ ja „Hajaaustuste programm“ koordineerimine ning koostöö külavanemate, kodanikeühenduste ja valla ettevõtetega.

tel 785 6635, 5387 2266
ylle.herr@setomaa.ee

Lauri Saar

Majanduspetsialist

Minu vastutusala on valla tänavavalgustuse korrashoid, teede korrashoid, ühis- ja koolitranspordi korraldamine, vee-, kanalisatsiooni- ja sisetee ning sooja- majanduse korrashoid. Kui on küsimusi või soovite edastada muud informatsiooni eelpool loetletud tegevusvaldkondade kohta, siis võtke julgelt ühendust.

tel 520 4526

lauri.saar@setomaa.ee

Helle Palok

Vallasekretäri nõunik

Töötan Meremäe vallamajas Meremäe teeninduspunktis: teenindan Meremäe vallamajja pöörduvaid kliente (kõik avaldused ja rahvastikuregistri seonduvad toimingud) ja volikogu. Varem töötasin Meremäe vallavalitsuses alates 2014. aastast vallasekretärina vahelduvalt, st olin mõned aastad lastega kodus. Lapsed hetkel 5a, 8a, 10a, aprillis saavad aasta vanemaks. Abikaasa tegeleb põllumajandusega. Hobid: reisimine ja raamatud.

tel 785 6651

helle.palok@setomaa.ee

Tarmo Kõiv

Haldusjuht

Töötasin alates 2009. aastast Mikitamäe Vallavalitsuses majanduspetsialistina. Käesoleva aasta algusest olen Setomaa Vallavalitsuse haldusjuht. Teenistuskoha ülesanneteks on valla varade haldamine ja valla munitsipaalvarade korrahoiu eest vastutamine. Samuti jäävad minu tegevusalasse haljastus, jäätmemajandus ja koduta lemmikloomade päästmine.

tel 5629 3444

tarmo.koiv@setomaa.ee

Merike Tein

Sotsiaalosakonna juhataja

Minu peamisteks tööülesanneteks on sotsiaalosakonna töö koordineerimine ja juhtimine. Elupõlise Kolodavitsa küla elanikuna olen sotsiaaltöoga tegelenud Värskas vallas 19 aastat. Alustasin avahooldustöötajana, seejärel jätkasin sotsiaaltöötajana, viimased 6 aastat olen Värskas vallas sotsiaalnõunik ja Värskas Vallavalitsuse liige. Minu huvialad on muusika ja kultuur. Laulan Värskas naiste leelokooris ja Setomaa naiskooris, aeg-ajalt harrastan karmoškamängu. Vallakodanikke nõustan sotsiaalhoolekande küsimustes.

tel 796 4769, 513 4809
merike.tein@setomaa.ee

Kaja Rõžikov

Sotsiaaltöõspetsialist Mikitamäe teenuspunktis

Aprillis täitub 10 aastat sotsiaaltöõspetsialisti ametikohal. Minu poole võib pöörduda kõigis sotsiaalvaldkonna küsimustes. Olen 4 lapse ema ja ühe väikese tüdruku vanaema. Hobiks rahvatants.

tel 795 4346, 5660 0390
kaja.rozikov@setomaa.ee

Karin Viljus

Haridus- ja kultuuriosakonna juhataja

Minu poole saavad kodanikud pöörduda haridus-, kultuuri-, spordi- ja noorsootöö valdkonna küsimustes. Olen lõpetanud Tartu Ülikooli Viljandi Kultuuriakadeemia kultuurikorralduse eriala ja oman Tartu Ülikooli haridusteaduste magistrakraadi kasvatusteaduste erialal. Mul on kaks poega, kes tegelevad käsipalliga. Ka mulle meeldib käsipall, aga ka aiandus ja reisimine.

tel 5855 2772

karin.viljus@setomaa.ee

Kaja Pargas

Vanemraamatupidaja

Tööülesanneteks on raamatupidamisalase töö teostamine, kodanik võib minu poole pöörduda raamatupidamisalastes küsimustes.

tel 785 6685
kaja.pargas@setomaa.ee

Külli Piir

Noorsootöötaja

Töötan alates 1. märtsist Mikitamäe Noortekeskuses. Noortekeskus on avatud teisipäevast reedeni kella 12-17. Minu tööülesanneteks on noorte juhendamine noortekeskuse lahtiolekuaegadel, seal korra tagamine ja projektide kirjutamine, Eesmärgiks on noorte kaasamine, ürituste korraldamine ning noortega seal koos käimine. Tegelen jooksvalt kõigi piirkonna noortesse puutuvate küsimustega. Olen loomaarst, elan Rõpina vallas Männisalu külas, kasvatan lambaid. Mul on kolm last, 2 täiskasvanut ja sügisel 1. klassi läinud tütar. Tantsin Veriora naistantsurühmas Triibu-Liine, olen käsitööühenduse Veriora Tsunft liige, mind huvitavad jooga ja idamaade kultuur.

tel 5342 0676
mikitamae.noortekeskus@setomaa.ee

Katre Pinnar

Sotsiaaltöõspetsialist Meremäe ja Luhamaa piirkonnas

Minu poole võib pöörduda sotsiaalvaldkonna küsimustes.

tel 785 6640, 508 6461
katre.pinnar@setomaa.ee

Keiu Einla

Sekretär Luhamaa teeninduspunktis

Olen kolme tütre ema. Lõpetanud Rõpina Aianduskooli ja töötanud Võrus lillespoes pärast seda mitmeid aastaid. Hobiks on käsitöö, põhiliselt õmblemine. Olen Vana-Vastseliina külaseltsi liige ja suvel vean koos külanaistega Vastseliina linnuses käsitööpoodi.

tel 5333 5834

luhamaa@setomaa.ee

Anneli Jänemägi

Sotsiaaltöõspetsialist Värskas

Ametikoha põhieesmärgiks on üksikisikutele või perekonnale toimetulekuraskuste ennetamiseks, kergendamiseks või kõrvaldamiseks abi osutamise korraldamine ja sotsiaalsele turvalisusele, arengule ning ühiskonnas kohanemisele kaasaaitamine. Igale kodanikule on kabineti uks avatud.

tel 5385 4990

anneli.janemagi@setomaa.ee

Liia Jahimees

Avahooldustöötaja (Värskas)

Minu poole võivad pöörduda üksi elavad inimesed, kellel esineb raskusi igapäevaelutoimingutes. Aitan teil turvaliselt toime tulla kodust tingimustes. Olen abielus, kahe täiskasvanud lapse ema ja 8 kuu vanuse lapselapse vanaema. Vabal ajal meeldib raamatuid lugeda ja kududa ja kui lapselaps tuleb külla, meeldib pisipiigaga tegeleda.

tel 5629 3447

Liina Oinak

Avahooldustöötaja (Mikitamäe)

tel 5629 3443

Hilja Toomik

Avahooldustöötaja (Meremäe)

tel 5692 9109

Ulve Kala

Avahooldustöötaja (Värskas)

tel 5356 3207

Setomaa valla kommunikatsioonijuht Kittusõ Kelly om seto juuriga nuur naane

Küüsse
KAUKSI ÜLLE

Kelly, mi olõ sinnu nännü' jo seto rõvih leelokonverendsil, olõt jutukõsõ kirotanu' aolehte Setomaa, a kost sa tulõt?

Ma tulõ Tartost. Uma latsõiaħelli Valgjärve vallah, üteh arm-sah taloh, koh eläs mu vanaimä.

Mäntseh küläh omma' su seto juurõ?

Mu seto juurõ' omma' Põrstõ küläh, Vinne poolõ pääl ja Mää-sovitsa küläh.

Midä sa olõt opnu' ja määne om su haridustii?

Ma opi Talina Ülikoolih andragoogikat vai täüskasunuhari-dust. Eloħ olõ opnu' eishindäst jäämist ja tõisiga' arvõstamist säänest-muudu, määne kiäki' om. Ma olõ opnu' ka' tsihikindlust, aoga' arvõstamist ja tõisi inemisi julgus-tamist. Tuu, õt ma proomi kõigist tõisist hõste mõtõlda' ja tiia, koħe ma taha jouda', toetas mu vahtsõt aamõtit kommunikatsioonispetsialistinä, vai tõisildõ üldēh, ma pia mõistma organisatsioonõ ja inemisi vaihõl sidet pitä', tiid-misi jaka'.

Mäntsit tõid sa olõt s'ooni aoni tennü'?

Ma olõ olnu' mitmõħ aamõ-tih. Näütüses olõ olnu' poodi-juhataja, pikkä aigu IT-firmah projektijuht, inglise-eesti tõlk, oppaja avitaja täüskasunuilõ ja tõistsaga-matsi va-jaduisiga' latsilõ. Ma pia täht-säs üldä' ka' tuud, õt ma olõ tiatridõħ erineväl moodul tegev olnu' 15 aastakka: näütlejä, lavasta-ja, organisiirjä ja iistvidäjä.

Kas sul om viil mäntsitki' meeleperätsit tegemisi?

Mullõ meelüs k' avvu' üteh uma tütrekesega' müüidä mõtsu ja hainamaid. Kõgõ inäbä taha-si' olla' vanaimä man maal ja kullõlda' timä jutta. Hüä meele-ga' tii süvvä', küdsä midägi' ja keedä sahvti, panõ kurkõ pur-ki jne. Meelüs ka' lukõ', näpotüüd tetä' ja oppi' vahtsit asju. Ku aigu üle jääs, sis mängi kitar-ri ja trummõ. Uma tõõsõpoo-lõga' k'aumi kinoh, tiatrih, kü-läh sõbrol ja sugulaisil, mängi piljardit.

Kost tull mõtõħ Imäiju Ateenast Verskaħe elämä tulla'?

Mõtõħ om olnu' jo kuus aas-takka, inne latsõ sündümist. A elo pakk õgal puul mitmit tege-misi, õt hinnäst tundma oppi'. Ma tiidse, õt ütel pääväl tulõ tuu õigõ aig ja sis ma siiä' tulõ.

Kuvvamuudu pereħ sinnu avitas?

Mu elokaaslasõ jaost om s'oo tulõminõ kindlaħe veid' o uut-malda' ja väiga' suur astminõ, a mi olli tuust inne ka' jo kõnõl-nu'. Tä om muka' mitmõl kõrral Setomaalk' aunu'. Tälle meelüs pildstāminõ ja siist tä löüd pal-l'o huvtavva, midä pildipāle haarta', nii puid, puhmõ, tsir-kõ, elājit ku inemisi. Mu vanõba' ja vanavanõba' omma' ts' uut kurva', õt ma jäl' kotost k a v v õ n-dõħe ar' lāä, a nāil om hüä miil, õt mullõ om sääne voi-malus ant.

Kuvvamuudu sa mõtlõt nuuri tuvva' inäbä seto kultuuri mano?

Ma arva, õt kultuuri tunnõhta-minõ ja tuu perrä vajadus om õgaütel sügāvält uma sisemāne asi, tuu mano tii juhataminõ om rassõ. Sa saat õnnõ eis' uma õi-gõspidāmisõħ ellä' ja luuta', õt su hindä tegemisõ' pandva' ka' tõisi tuust huulma.

Ma olõ perimüskultuuri tee-madõl nuuriga' perüs pall' o kõ-nõlnu' ja tuu kõik nakas pääle küüsümisõst „Kas sa tiiať, koh omma' su juurõ'?”. Ku tiia-äi, sis otsi' üles ja kae', kas kõ-nõtas. Ma eis' nak-si umma sugupuud jo latsõna uurma ja aigupiteħ om huvi kõikaig suurõbast lānnü'.

Mäntse' omma' su tüü-ülesandõ', õt mäntsido küüsümüisi ja palvidõga' su poolõ tuldäs?

Mu tüü om valla aoleħe väl-lāandminõ, õgasagamatsõ' tiidāandmisõ', sotsiaalmeedia haldaminõ, sisemāde ja väl-lā-poolõ kommunikatsiooni kõr-raldaminõ, üritüisi kõrralda-misõ avitaminõ. Ma tii hindäst kõik, õt valla inemisi, asutuisi umavaihõlinõ suhtlõminõ olõs järest parep ja kõik, mia om ine-misi jaost tähtsä, tuu saasi' kõi-gilõ tiidä' antus.

Kõik võiva' mullõ kirota' kelly.kittus@setomaa.ee vai helstä' 522 0661.

Kittusõ Kelly.

Lauritsa Mauri pilt.

Päästeamet: kevadel sulab jää päevapealt

Põhjamaa elanikena ei piirdu meie teadmised jääst kuubikutega joogiklaasis.

RIIVO MÖLTER
Lõuna päästkeskuse ennetusbüroo nõunik

Eestlase jaoks on tavaline, et talvel tekib järvedele ja käre-da-mate külmakraadidega ka jõge-dele paks jääkiht. Meile ei ole vöörad ja mõistetamatud olud, kus sel perioodil saab mandrilt saarele autoga sõita sõna ot-seses mõttes üle vee. Euroo-pa teistes piirkondades elavate rahvaste jaoks pole see sugugi sama lihtsasti arusaadav. Mul oli kokkupuude vahetusüli-õpilasega Portugalist, kes tegi talvel iga nädal pilte Emajõe-st ja pani neid üles sotsiaalmee-diasse, kus tema kaasmaalased imestasid, et jõgi võib üldse jää-ga kattuda. Küsiti: „Kas see on tõesti võimalik!”

Jääga seotud tegevused on ol-nud osa meie kultuurist, kuid siingi muutuvad ajaga arusaad-mad ja harjumused. Tänapäe-val jääle kalastamiseks suun-duvatest inimestest enamikule on see harrastus, stressimaan-dus ja vajalik puhkus, mida nad mujalt ei saa. Kahjuks riskitak-se sellel eesmärgil sulavale jääle minnes mõnikord eluga. Uisutamise-ga stressi maanda-vad inimesed ei pea aga uisu-tamiseks enam veekogu jääle minema, vaid saavad enamas-ti liuelda kõvale maale rajatud liuväljadel. Usun, et iga lapse-vanema meel on rahulikum, kui tema laps on harjunud uisuta-mas käima turvalisel maa-peal-sel platsil, kus jää sulamine elu-sid ei ohusta.

Jõgedel on jää praeguseks läi-nud või nõnda õhuke, et sellele minemine on kindlalt eluoht-lik. Järvede, kanalite ja tiikide-gi jää sulab intensiivse päike-sevalguse ja plusskraadidega tempokalt. Kevadil madega on juhtunud, et hommikul piisa-valt tugevaks hinnatud jääst vajub päeval kalamees läbi – jääolud võivad muutuda tun-didega. Kuigi jalgsi liikumiseks peetakse turvaliseks 10 senti-meetri paksust jääkatet, siis ei pruugi see reegel kevadel enam kehtida. Jääle koguneb sulave-si, mis lisab koormust ning soo-jenev vesi sulatab jääd altpoolt.

Jää ei teki veekogule ühtlaselt ja ei sula ühtlaselt ning „peh-memas“ kohas võib liigagi oo-tamatult läbi vajuda. Jää muu-tub kiiremini nõrgaks rohke veetaimestikuga aladel, mada-likel, jääaluse vooluveega koh-tades ning jääd läbivate pragu-de läheduses.

Kevadise jääga on alati seo-tud riskid. Kui jäälemineku va-jadus on tõesti suur, näiteks ka-lapüügiks, valitsevad ilmaolud ei räägi plaanile vastu, kaldalt avanev pilt ei tekita kahtlusi ning ka proovipuurimine an-nabettevõtmiseks kindlust, siis tuleb ikkagi arvestada riskidega ning võtta kaasa varustus, mil-le abil jääauku kukkudes ennast päästa. Enne veekogule mine-mist riputa kaela jäänaasklid ja vile ning paki veekindlasekotti laetud telefon ja autovõti. Hea mõte on kaasa võtta kilekotti pandud kuivad vahetusriided.

Kui jääl viibides ilmnevad ohumärgid – jää pragisemi-ne või vajumine, tuleb viivita-matult keharaskus laiali jaga-da ning lahkuda. Selleks heida koħe käpukile ja mine kiire-s-ti tulnud teed pidi tagasi. Kui aga jää pragisedes ette ei hoia-ta ja juhtud läbi vajuma, tuleb peatada sügavamale vette va-jumine.

Kukkumise ajal aja käed laia-li ja kalluta ennast tahapoole. Nii takistad enda üleni vee alla vajumist.

Mida rutem jääaugust väl-ja saad, seda parem, sest kül-mas vees muutub inimene kii-resti teovõimetuks. Jääaugust väljasaamisel on suureks abiks jäänaasklid. Jääle vinna ennast sinnapoole, kust tulid.

Jääle pääsenuna rulli ennast või rooma jääaugust eemale. Kaugemal võid püsti tõusta, et lahkuda jäält tulnud teed pidi kindlale maale ja võimalikult soojadesse oludesse.

Kui märkad hädalist või va-jad ise abi, siis tuleb esimesel võimalusel helistada hädaabi numbril 112. Kui lähed jääst läbi vajunud hädalist ise aita-ma, siis tuleb ligneda juba käi-dud rada pidi ning ulatada tal-le nõõr, lauajupp, oks, jope või muu abivahend. Jääaugu serva-le abikätt andma minnes võite vette sattuda koos ja siis on ohus üħe asemel hoopis kaħe inimese elu.

Turvalist kevadet!

Külaeluteemalised mõttetalgud

Kutsume kaasa mõtlema ja rääkima külaeluteemadel.

16. märtsil toimus Värskas Kultuurikeskuses Setomaa Liidu ja Setomaa Vallavalitsuse initsiatiivil külaelu arendamise teema-line ümarlaud.

Arutelu keskseks teemaks oli, kuidas luua haldusreformijärg-ses Setomaa vallas teadlik ja mõjus koostöö külavanematega. Esimesel kokkusaamisel kaardistati hetkeolukord külades ning arutleti sobiva koostöömodeli teemadel.

Milline oleks see piirkond või kogukond, kelle eestkõnelejaks külavanem valitakse? Selleks, et sobiv koostöömodel leida, va-jame aga avatud arutelu.

Järgmistele aruteludele on oodatud külaelanikud, kes soovi-vad eelpool nimetatud teemadel kaasa rääkida, ning külades juba tegutsevad külavanemad.

Mõttetalgud toimuvad teenuskeskustes ja Värskas Kultuurima-jas alljärgnevalt:

- 10. aprill kell 17.30 Mikitamäe vallamajas,
- 11. aprill kell 17.30 Värskas Kultuurikeskuses,
- 17. aprill kell 17.30 Meremäe vallamajas.

Meremäel oll kontsertaktus „Esämaa ja imäkiil“

14. märdsil tähistedi Meremäel pidoligult kontsertaktusõga’ imäkeelepäivä.

LAHE ANNI
Raamadukogohoitja

Ilosidõ teemalõ kõlbligõ lau- laga’ ja luulõrituga’ astõ’ saali- tävve rahva ette Meremäe-Obi- nitsa naiskoor MONK Helmi Valduri iistvidämisõl, duett MAHE vai Aino-Maria ja Hele ja Meremäe latsiaia mudilasõ’. Verrevi Hele säet luulõkava esi- ti’ Meremäe pensionäre selt- singu liikmõ’.

Ilosat ja meelelist küläkosti nii sõnah ku lauluh paki’ Vaht- sõliina Muusigakoolih opva’ kodokandi noorõ’ Kõomäe Kai- rit ja Turba Elisabet.

Väiga’ hingelidsõ „Ukuaru valsi“ esiti’ Karro Kärt ukulelel ja Kõomäe Kärol üteh uma op- paja Viivikaga’ karmoškät män- geh. Oll miiliülendäv päiv. Suur tenokõgilõesinejilõ! Suur teno kodokandi hüäle publikulõ iih- otsah mi kooliperrega’!

Emadepäeva kontsertaktus Meremäel.

Helle Paloki pilt.

Traktorite, liikurmasinate ja nende haagiste tehnõülevaatuse graafik		
Aeg	Kell	Koht (info Reino Mokrik 5065113)
09. aprill	09.00	Sän & Män
	10.00	Antsla töökoda ja Kollino
	11.30	Kraavi töökoda
	12.00	Vaabina töökoda
10. aprill	09.00	Osula Oss töökoda
	10.00	Sulbi töökoda
	12.00	Linnamäe
12. aprill	09.00	Kurenurme
	11.00	Kuldre Vallavalitsuse parkla
13. aprill	09.00	Otsa töökoda
	10.30	Lasva töökoda
	12.00	Kääpa töökoda
16. aprill	09.00	Mõniste töökoda
	10.30	Saru ait-kuivati
	12.00	Tursa+Karisöödi
17. aprill	09.00	Haabsaare töökoda
	11.00	Tsooru töökoda
	12.30	Sänna keskus ja Hurda küla
19. aprill	09.00	Uusvada
	10.00	Meremäe töökoda
	12.00	Kapera
20. aprill	09.00	Härma ja Hilana küla
	10.30	Obinitsa töökoda
	12.00	Vana-Vahtseliina töökoda
23. aprill	09.00	Vastseliina teejaoskond
	09.40	Nopri farm
	11.20	Misso töökoda
	12.30	Ruusmäe töökoda
24. aprill	09.00	Vastseliina töökoda
	11.00	Luhamaa kaupluse parkla
	12.00	Illi talufarm
26. aprill	09.00	Tsooru töökoda
	11.30	Kõrgepalu töökoda
	12.30	Varstu töökoda
27. aprill	09.00	Järvere bussipeatus
	10.00	Nursi masinaühistu
	12.00	Pärlijõe kauplus
	12.00	Antsla teejaoskond
30. aprill	10.00	Kagumerk
	10.30	Antsla töökoda
	11.30	Uue-Antsla töökoda
	12.30	Urvaste kooli parkla
03. mai	09.00	Navi töökoda
	09.30	Raiste töökoda
	10.00	Parksepa
	10.30	Väimela töökoda
04. mai	11.30	Tsolgo töökoda
	09.00	Haanja töökoda
	10.30	Ruusmäe töökoda
	11.30	Luutsniku parkla
07. mai	12.00	Viitina töökoda
	09.00	Krabi töökoda
	10.00	Pähni RMK
	10.30	Vana-Roosa
08. mai	12.00	Rimmi
	09.00	Puiga töökoda
	10.00	Haanja töökoda
	11.00	Rõuge töökoda

Auhind Keskkonnakäpp.

Keskkonnaministeerium kutsub konkursile keskkonnakäppa püüdma

Keskkonnaministeerium kutsub kõiki haridusasutusi ja keskkonnahariduse organisatsioone osalema Keskkonnakäppa konkursil. Kandideerida saab 2.-29. aprillini. Kõik kandidaadid jõuavad ka žürii lauale, kust valitakse laureaadid. Lisaks žüriile saavad kõik inimesed valida oma lemmiku 7.-20. maini kestval rahvahääletusel.

KAIRI TOIGER
Keskkonnaministeerium

Keskkonnakäppa konkurss on keskkonnasõbraliku haridus- tegevuse tunnustamiseks al- gatatud konkurss. Konkursile sobivad esitami- seks kõik algatused, mis aitavad kujundada inimesi keskkonna- sõbralikumaks ja -teadliku-

maks ning mis muudavad meie ümbrust paremaks. Oodatud on projektid, mis on uudsed, ressursisäästlikud ning avaldavad head mõju keskkon- nale ja kasvatavad osalejate keskkonnateadlikkust.

Kandidaate saab esitada 29. aprilli südaööni konkursi ko- dulehel asuva ankeedi kaudu (www.keskkonnakäpp.ee/an- keet).

Kokku on konkursil viis kan- dideerimise rühma: lasteae- d, õpilasarühm/klass, õpetaja, kool ning keskkonnaharidust pak- kuv organisatsioon. Kandideerida saab kategoo- riates Tubli tegutseja, Tark tar- bija, Õnnelik õpe, Kogukonna kaasamine ja Innukas innovaa- tor. Viimane on eriauhind, mis antakse tegevuste eest, mille käigus on leitud uudseid/leid- likke lahendusi keskkonnatee- made käsitlemisel, olgu selleks põiming erinevate ainevald- kondade vahel, keskkonnasõb-

ralikkust edendavad uuringud, vaatlused, leiutised, kampaa- niad, koostöö lastevanemate ja ettevõtetega jms. Kandidaate saab esitada 29. aprilli südaööni konkursi ko- dulehel asuva ankeedi kaudu (www.keskkonnakäpp.ee/an- keet).

Keskkonnakäppa veebilehelt leiab lisainfot ka kandideeri- mistingimustekohta. Esita oma kandidatuur või soovita meile tublisid tegijaid oma kogukon- nast!

2014. aastast korraldata- vat konkurssi viis esimesel ka- hel aastal läbi Keskkonnaamet ning seda Euroopa sotsiaalfon- di programmi „Keskkonnahari- duse arendamine“ toel. 2016. aastast korraldab konkurssi Keskkonnaministeerium. Nelja aastaga on konkursile esitatud keskmiselt 115 pro- jekti aastast ning kokku on välja antud 103 tunnustust ehk kesk- konnakäppa.

Leelokoori Helmine laulja Brittany Tuule edukas teadustöö

KARIN TUUL
MTÜ Leelokoor Helmine

Leelokoori Helmine laulja ja Röpina ÜG 12. klassi õpila- ne Brittany Tuul pääses oma uurimistöõga „Minu vanaema Minna Hainsoo, Seto kultuuri hoidja ja edendaja“ Eesti Tea- dusagentuuri õpilaste teadus- töõde riikliku konkursi teise vooru. Tema töö tuleb esitlusele õpi- laste teadusfestivalil, mis toi- mub 12.-13. aprillini Tartus Eesti Rahva Muuseumis.

Natura metsatoetuse taotlemine

2018. aastal saab Natura metsatoetust taotleda 4.-23. aprillini. ERKI SOK
Võrumaa Metsaühistu

Taotluse saab esitada 2018. aastal e-PRIA portaalis. Taot- luse esitamiseks on vaja toi- mivat ID-kaarti või mobiil- ID-d. Taotlusi saab esitada ka Võrumaa Metsaühistu kon- toris Võrumaa Metsaühistu, Pikk tn 4, Võru linn II korrus. Kontor on avatud 4.-6.04, 9.- 13.04, 16.-20.04 ja 23.04 kell 9.00-16.00.

Teid abistavad metsaühistu konsulendid: Aarne Volkov (E,T,N,R) tel 529 9841 aarne.volkov@metsauhistu.ee Aavo Saks (K) tel 518 5587 aavo.saks@metsauhistu.ee

Metsaühistusse tulles pa- lun võtke kindlasti kaasa oma ID-kaart ja selle PIN-koodid või mobiil-ID, sest muidu ei saa konsulendid teid taotluse esitamisel aidata!

Värskas Gümnaasium.

Mauri Lauritsa pilt.

Värskas Gümnaasiumi õpilased naudivad säravamaid koolimajasid

Ka Värskas Gümnaasium rõõmustab ja särab uues kuues. Kooli I ja II korruse koridorides, fuajees ning trepikojas teostati seinte ja la-geede värvimistöid. Vanad laevalgustid asendati uutega.

Tehnilise Järeelvalve Amet: Elektrist põhjustatud õnnetuste arv on vähenenud

2017. aastal toimus 41 elektriga seotud õnnetusjuhtumit, milles hukkus 1 inimene, tõsisemaid vigastusi sai 3 ja kergemaid vigastusi 39 inimest.

Võrreldes 2016. aastaga on vähenenud nii õnnetuste koguarv (13 õnnetust vähem) kui ka traagiliste tagajärgedega õnnetuste arv (3 hukkunut ja 5 tõsisemalt vigastanud). Positiivsena saab välja tuua väikelastega (kuni 3 eluaastat) toimunud õnnetuste olulise vähenemise – 2016. aastal leidis aset 11 ja 2017. aastal 5 sellist õnnetust.

Õnnetused toimusid erinevatel asjaoludel ja põhjustel, kuid läbivaks teguriks on ohutusnõuete eiramine, hooletus ja mittekorras elektriseadmete kasutamine.

Õnnetused leidsid aset näiteks elektri- ja remonditööde tegemisel, katkiste juhtmete või pistikupesade tõttu, mittekorras või oludele sobimatute elektriseadmete kasutamise tõttu, välgulöögist.

Enamus elektrioõnnetusi (78%) toimus olmeoludes ehk kodus või selle lähikümbruses, 22% juhtudest olid tööõnnetused. Ka tööõnnetusi oli möödunud aastal vähem kui 2016. aastal (2017 – 9 õnnetust ja 2016 – 20 õnnetust). Tööõnnetuste peamiseks põhjuseks oli elekt-

riohutusnõuete eiramine töötegemisel.

Piirkonniti toimus õnnetusi kõige enam Põhja-Eestis. Kui varasemalt oli selles piirkonnas toimunud õnnetuste osakaal ca 50% kõikidest õnnetustest, siis paaril viimasel aastal on see olnud juba 70% ning enamuse Põhja-Eesti õnnetustest leiab aset Harjumaal.

Elektrioõnnetuste vältimiseks järgi ohutusnõudeid:

- Elektriseadmeid tohib kasutada üksnes kasutusjuhendis ettenähtud viisil ja oludes;
- Nähtava rikkega elektriseadmeid ei tohi kasutada ega jätta laste käeulatusse;
- Maja või korteri elektrisüsteemi on soovitatav paigaldada rikkiveolukaitseelüliti, mis kaitseb elektrilöögi ja tulekahju eest;
- Kui elektriseadme ohutuse osas tekib kahtlus, tuleb pöörduda elektriala spetsialisti poole, mitte hakata seadet ise parandama;
- Elektritöid võivad teha vastava ettevalmistuse ja pädevusega spetsialistid;
- Lastega tuleb rääkida elektriga seotud ohtudest, sealhulgas elektriliinide ja alajaamade seotud ohtudest. Samuti tuleb õpetada lapsi elektriseadmeid õigesti kasutama ning rikkete seadmeid ära tundma;
- Tööõnnetuste vältimiseks tuleb kõigil osapooltel kinni pidada kehtestatud ohutusnõuetest ja -reeglitest.

Setomaa vald sai 40. Peipsi talimängudel kolmanda koha

40. Peipsi talimängud toimusid laupäeval, 10. märtsil Peipsiääre vallas Palal. Talimängudel võtsid omavahel mõõtu järgmised haldusreformi käigus moodustunud Peipsi järve äärsed vallad: Setomaa, Rāpina, Mustvee, Tartu ja korraldajana Peipsiääre vald. Võisteldi järgmistel aladel: kalapüük, suusatamine, rahvastepall, tõukekelgutamine, reesõit+vedu, viissuusak, indiaca, male, kabe, juhtkonnavõistlus, sõudeergomeetri võistlus ning mälumäng.

KARIN VILJUS

Setomaa Vallavalitsuse haridus- ja kultuuriosakonna juhataja

Setomaa valla võistkond võistles kõigil aladel, saavutades alavõidu reesõidu+vedu võistlusel ning üldarvestuses teise koha nii suusatamises kui ka indiacas.

Spordipäeva kokkuvõttes saavutati 71 punktiga III koht, 88 punktiga kuulus II koht Rāpina valla võistkonnale ja I koht 102 punktiga Peipsiääre valla võistkonnale.

Setomaa valla võistkonda kuulusid Timo Kudre, Kersiti Savimägi, Mari Linnus,

Peipsi talimängud.

Erika Joonase pilt.

Karel-Sander Kljuzin, Reet Jõesalu, Ekaterina Smorodina, Rein Zaitsev, Tiina Tillo, Rein Toomas, Meelis Anipai, Siim Raidla, Timo Raidla, Laur Laanetu, Egert Post, Karl-Rasmus Suvi, Romet Viljus, Annika Rõžikov, Remi Oper, Rene

Oper, Egert Naruson, Ivar Vaht-ramäe, Piret Kase, Tõnis Kase, Einar Raudkepp, Ivi Alve, Urmas Jõgeva, Peep Narusberg, Külli Piir, Silvi Aruots, Erika Joonas ja Tarmo Kõiv.

Täna südamest kõiki Setomaa valla võistkonnas võistle-

jaid!

Järgmised, 41. Peipsi talimängud korraldab uuel talvel Mustvee vald, kuid käesoleva aasta suvel toimuvad 45. Peipsi suvemängud just Setomaal. Kohtumiseni järgmistel mängudel!

Setomaa lapsed hindasid XIV Nukitsa konkursil kirjanikke ja kunstnikke

Nukitsa konkurss on Eesti Lastekirjanduse Keskuse korraldatav lugejaküsitlus, kus kahe viimase aasta lastekirjanduse saaki hindavad lapsed üle Eesti.

EHA KÜTT

Värskas Raamatukogu juhataja

Laste hinnangu põhjal selgitatakse välja populaarseim lastekirjanik ja lasteraamatukunstnik. Esmakordselt toimus konkurss 1992. aastal.

Tänavune võistlevate raamatute nimestik sisaldas 234 raamatut aastatest 2016–2017, sealhulgas võistles 136 eesti kirjanikku ja 108 illustraatorit. Hääletamine kestis aasta algusest 20. veebruarini.

Setomaalt avaldasid arvamust 40 lugemishuvilist last. Värskas laste käest sai kõige rohkem hääli Heli Illipe-Sootaki raamat „Saada õps Kuu peale!“. Meremäe nooremate laste lemmikud olid Tiia Selli „Pelle parim päev“, Helle Laasi „Kodud“, Aime Paevere „Põrsapere lood“, vanematele lastele meeldisid Mika Keräneni „Fantoomrattur“ ja Kristi Pii-

peri „Tõde või tegu“.

XIV Nukitsa konkursi võitjad tehakse teatavaks 7. aprillil lastekirjanduse keskuses toimuv aluhinnapeol. Lisaks laureaatiledele kutsutakse peole 70 hääletuses osalenud last üle Eesti, kes valiti välja loosi teel. Sel aastal naeratas loosiõnn ka meie lastele: Karoli Arund Värskas Gümnaasiumist ja Marek Toomik Meremäe Koolist saavad osaleda sellel tähtsal kirjandussündmusel.

Nukitsa konkursi võitjad – laste lemmikirjanik ja -kunstnik – saavad auhinnaks pronksist Nukitsa kuju, tänu Kultuurkapitalile kuulub kolmele edukamale kirjanikule ja kunstnikule ka rahaline preemia. Nukitsa konkursi peaaauhinna – Nukitsa pronkskuju – on võitnud kirjanikud Andrus Kivirähk (kolmel korral), Henno Käo (kahel korral), Ilmar Toomus (kahel korral), Voldemar Miller, Edgar Valter, Ene-Maris Tali, Ira Lember, Janno Põldma, Kristiina Kass ning kunstnikud Heiki Ernits (kuuel korral), Edgar Valter (kahel korral), Piret Niinepuu, Ulvi Kuusk, Tarmo Tali, Karel Korp ja Anni Mägi.

Piiriveere Liider kuulutab välja projektitaotluste vastuvõtu

MTÜ Piiriveere Liider kuulutab välja projektitaotluste vastuvõtu.

Taotlusvoor on avatud 09.–23. aprill 2018.

Toetust saab taotleda meetmetest:

- Meede 1 - Elukeskkonna arendamine
- Meede 2 - Ettevõtluse arendamine
- Meede 3 - Ühistegevuse ja koostöö arendamine

Toetust saavad taotleda Rāpina, Setomaa, Rõuge ja Võru vallas haldusreformile eelnenu piirides endise Meremäe, Misso, Mikitamäe, Orava, Rāpina ja Värskas vallas tegutsevad ettevõtjad, mitetulumusühingud, sihtasutused, seltsingud ja kohalikud omavalitsused.

Projektitaotlused tuleb esitada uues e-PRIA keskkonnas.

Projektitaotluste hindamise tähtaeg hiljemalt (tegevusgruppis): 06. juuli 2018

Infopäevad ja koolitused taotlejatele toimusid:

22. märts kell 10.00 projektikoolitus Obinitsa küla keskkuses
27. märts kell 16.00 infopäev Rāpina vallas
28. märts kell 16.00 infopäev Obinitsa küla keskkuses

Täpsem info ja nõustamise kontaktid: www.piiiriveere.ee

Palakõsõ' Obinitsa raamadukogo kroonikast

Sillaotsa Liidi mälestüses

1956

1. augustist suunati Obinitsa raamadukogko tüühü Talina kultuurharidusõ kooli lõpõtanu' Kera Liidi (Sillaots).

Raamadukogo oll Kõlli majah. Innidse poodi tarõ oll kül. Külänõukogo esimisi Õllõmõtsa Ekaterina organisiire raamadukogo kolimisõ külänõukogo tarrõ töösõ kõrra pääl, koh oll kül' lämmäp, a pall'o kitsap. Riilolit olõ-õs ja raamadu' tull panda' põrmanduhe hunkohe. Lugõjit oll 241, lainamisi 5243.

1960

Väigokõsõ' kolhoosi' panti kokko Obinitsa sovhoosis. Külänõukogo viiäs Meremäele. Sovhoosi tulõ tüüle pall'o nuuri spetsialiste. Inemisi piirkunah om hulga – 1300.

Mi anna vällä inne kinno sovhoosi valguslehte. Piin tüü. Tekst ja karikatuuri' oll vaia filmi jaost kiroti'. Pääl kinno oll tandsuõdak, mia sagõhõhe oll hummoguni'. Üteh kinotüütä-jidõga' kävemi ekskursioonil Moskvah.

1966

Keskustõ ehitedäs vahtsit maiu, a pall'odõh majapidamisi olõ-õi elektrit. Kultuuritüü oll unõssihe jäänü', kooni' tüüle suunati abielupaar Horni', kiä' olli' aktiivsõ' eistegevüslasõ'. Näpotüü oll viil avvu seeh, kõgõ inäbä kangidõ kudaminõ.

1968

Pikä võitlusõ tulõmusõna oll vahtsidõ raamadukogotarrist vastavõtminõ märdsih. Raama-

dukogo oll innidse poodi roomõh. Abarust oll pall'o!

Mi sõidi oktoobrikuu grupi lugõjidõga' Mihhailovskojehe.

1972

Juunih oll eesti rahvaluulõkogojidõ välläõit Setomaalõ. Nätei' piatusõ ka' Obinitsah. Eesti Raadio lindist rahvalaulu, kohal oll ka' Veljo Tormis.

Raamadukogo sai kotusõst, kohe tuudi küllist kuurõ kokko lindstämisi jaost.

Ka' filmiti. Saadi üle 600 laulu, pilliluu ja muu kombidõ ar' märkmisiõ.

Ekspeditsiooni juht oll Ingrid Rüütli.

Mõnikõrd ma tundsõ, õt tüü om jo ainuvaltsõja. A tüü olõ-õi kaibamisõ jaost, om mürdmisõ jaost!

1982

Koolih om puudu oppajist. Ma oppa kohakaaslusõ alosõl eesti kiilt. Ma tüütä pall'o oppõkirändüsõga'. Tunni vii hulga kirändüst. Om virk lugõmis-aastak.

24. oktoobril saa raamadukogo kavvaodõt telefoni.

1983

Aasta oll jäl' väiga' kodoluu-maigulinõ. Leelotaja' omma' virga' proovih k'auma. Aastaga joosul tull viiel kõrral esinedä'.

11. märdsil käve sovhoosi külälisõs varumisminister Viktor Rajevski. Pallõldi leelogrupp jäl' kokko kutsu'.

23. juulil kävemi esinemäh Verskah III Seto Leelopääväl. Paistus, õt vana' viie' omma' jäl' avvu sisse länni'.

Küläkogoh, koh lugõja' omma' vana', om üritüisi kõrraldaminõ rassõ ja tulõ vällä märki' vormõ, õt raamadukogo autoriteet püsüsi'. Noorõ' spetsialisti' jäävä' liinu, sääel elomugavusõ' suurõba', tüü kergep.

Mul sai puulsada elet, õnnitlõti, tuudi lilli, sai 50 ruublit preemiat ja tüüveterani medali.

1986

Aasta naas pääl üllätüsõga'. Ma sai tuusigu vällämaareisilõ Jugoslaaviahe. Ma sai joudu kodotsõs savtsõmisõs säält lämmält kividselt Aadria mere ranaveerelt. Iih jo saais leelopäiv.

2. augustihummokollundsonõ. Koori' naksi' korjuma, kirja panti 19 koori. Obinitsa matu-sõaiah avati kivi Hilana Taarakalõ. Tagasi kooli mano tulti ütitselt rongk'augih. Rahvast kõikaig tull mano. Mäekaldõl avati seto naase kivine kujo. Spordiplatsi pääl, väiko lava pääl esini' koori'. Plats oll rahvast täüs, arvada' kohki 2,5 tuhat, Obinitsa aoluuh eiserälinõ asi.

Kavvaaignõ mõtõh panda' sada seto rahvalaulikut mäekaldõlõ leelotamma, tuu sai tettüs.

1987

Poliitilistõ ello tulõva' vahtsõ' mõistõ': perestroika ja glasnost. Paprõtüüd jääs veidebäst. Olõ-õi inäp vaia esitã' kvartalit tüüplaanõ ja aruandit, avitas aasta umast.

Hulga inemisi tull kodoluu-pääväl, minkõ mi kõrraldi üteh Hõrna Aarega'. Külälisi oll Talinast, Tartost ja Petserest.

25. oktoobril teimi' Petseri Keskkoolih Seto Seldsi, minkõ esimehes sai Hõrna Aare.

1988-1990

Üle Eestimaa puhkva' kerge' vabadustulõ'. Tunnustõdas suveräänsust ja vardah om sinimustvalgõ lipp.

Rahvas mäletäs nuid, kiä' sai' Vabadussõah surma, avatas monument Vastseliinah. Kogonõdas mälestämmä ilma süüldä' Siberähe saadõtuisi.

Rahvas om püsümäldä'. Ar-

vamisi om erinevvi, mõnõ' läävä' vahtsõga' üteh, pall'o' ikva' takah vannu hüvvi aigu.

24. veebruaril tõmmati kontori aiah üles sinimustvalgõ lipp.

Setomaad avastasõ' Soomõ folkloristi'.

Raamadukogoh ma nõsta Lenin teosõ' ja partei aoluu ar' edimätselt riuililt taadõpoolõ.

1991-1993

Raamadukogo tuvvas Võro kultuuriosakonna alluvusõst ar' Meremäe valla alluvuistõ. Kriisiaastak. Puuduomkõgõst. Inemisilõ anti talonnõ, minkõ iist sai suhkrit, riisi, jauhõ, kaptit, tikka, leibä. Oll rahareform.

Presidendis sai Lennart Meri.

Obinitsa kanti avastasõ' folkloristi' nii Eestist ku Soomõst.

Petsere piir om kinni, pall'o' setokõsõ' lahutõdi Eestimaast.

Oll sovhoosi lakjasaatminõ.

Pall'o' inemisõ' omma' ilma

tõöldä'. Vannu inemisi optimismi tulõ imehtellä'. Uma hüü tujo ja leeloga' nä unõhtasõ' õgapäävælo ja sälähalu.

1994

Obinitsah kuulutõdi ütes pääväs vällä Seto Kunigriik. Rahvast oll pall'o.

Ma ähvärði jo ammu' pensionilõ jäää'. Kõikaig üts üritus töösõ peräh. Tahasi aigu maa-havõtta'. Kodoluulisi materjalõ om pall'o kogonõnu', vaia olõs lavva taadõ istu' ja nuid kõrrasta', õt tulõviguh nuist kas-su olõs.

Mi sai 1. juunis vahtsõ juhataja Koemetsa Tiinaga' suurõ tüü ar' tetä', raamadukogo sai kolit lastõaia majja.

1995

Sillaotsa Liidi iistvidämisiõ alost tüüd Obinitsa muusiumitarõ.

Obinitsa muusiumih imä kiil ja miil

1801 sündü Riia liinah Petersoni Kristjan Jaak, kinkõ esä oll eestlane. Eloaastit oll Jaagulõ ant liisnalt veid' o, õnnõ 21. A tuust huulmalda' timmä tiidäs ja kindlahe manitas õgal aastagal 14. märdsil, timä sünnüpääväl. S'ood päivä nimetedäs imäkeelepääväst. Tark miis, kiä mõistsõ 16 kiilt. Tä hinnas korgõlt uma esä sünnümaad ja tundsõ, õt tuu kiil om tähtsä ja illos, tuuh saat ilosahe üldä' ummi mõttit nii luulõrituga' ku ka' kirotõh jutta, ja tä eis' kirot pall' o luulõtuusi eesti keeleh.

SARVÕ ÕIÕ
Obinitsa muusiumi sehkendäjä

Ja nii sis õga aastaga, 1996. aastagast pääle, üle Eestimaa ütel pääväl inäbä mõtõldas, kirotõdas ja saias kokko, õt ütidselt

kõnõlda', arota', märki' umah imäkeeleh. Setomaal võisi' ka' seto kiil olla' imäkiil ja kõigi setokõisi jaost seto kiil tähtsä kiil. A säänestmuudu tä parhilla' inäp olõ-õi. Om hüä, õt imäkeelepääväl om luba hõigada', ütskõik ku kõvva, õt mullõ meelüs uma kadonu' imä kõnõld kiil ja kodonõ miil.

14. märdsil oll Obinitsa muusiumih ka' imäkeelepäiv vai seto keele tsõõriklaud. Kinkõl oll aigu ja huvvi, nuu' tuli' kokko.

Kõik proomõ' ts'utuki' kõnõlda' vai lukõ' seto keeleh, kasvai sõnakõsõgi'. Julgõba' loi' kirja pantut kiilt raamadust ja arotõdi keele kirjapandmist, õt kuvvamuudu tuud tetä', kas om õks vaia, kas kirja saa tuu kõnõlõmisõ helü panda' vai saai. Kiil om eloh ja jääs ello, ku timmä om vaia, ku kõnõldas, a ku olõ-õi kõnõlõiji, sis jääse' paprõ pääle õnnõ kirätahe'.

Mõttõpujakõnõ om, õt võisi' õks õgal kuul hõigada' kokko keelepäävä, õt ka' nuu', kiä

suurõ hulga inõmisi man julga-ai seto keeleh ummi mõttit vällä üldä', a väikõh seto tarõkõsõh, kadonu' hingiga' üteh ollõh ja näide toetusõl julgasi'. Ja aohedesiminnehvõisi' pruumi' seto keeleh mõtõlda' ja nuid ummi mõttitsiska' kirjapanda'.

Obinitsa muusiumi tarõl om uma hoitjahingekene – Sillaot-sa Liidi. Märdsikuu viiedäl kuupääväl saanu' tä 85. Meil om Liidi õgapäävatselt meeleh, mi saa-ai muido tüühugi' tulla', timä eläminõ om muusiumiga' nõnnapiteh kuuh. Tulõt tüühü, sis kõgõpäält moropääl teretät Liidit ja sis muusiumitarõ hingekesi.

Liidi oll käpe naane, tuupe-räst tä pall' o joudsõgi'. Tä viis-se kõigilõ seletä' ja opada' ja teno toolõ, õt tä ka' pand kirja, kuvvamuudu muusiumi alostus pääle naas, sis no' om meil hüä lukõ', miilde tulõta' innit-sit aigu ja ka' meeleh pitä', õt miaki' siih linda-as eishindäst rüppü.

S'ool aastagal võtt Obinitsa raamadukogo Liidi sünnüpää-

vä meehepidämisõ hindä pääle ja üteh latsiaia ja pensionäre-ga' olti 15. märdsil kuuh külä-keskusõh. Pido aigu õks vaia laulta', pilli mängi' ja pidosüü-ke süvvä' ja sünnüpäävälatsõst ka' kõnõlda'. Ja säänestmuudu pido ollegi'.

Latsõkõsõ' lauli', loi' luulõtuusi, täüskasunu' tõi' sõõgikraami, katõti pidolaud, istuti kuuh ja kõnõldi Liidist ja ilmaelost. Raamadukogo juhataja Lillmaa Tiina ja muusiumist Sarvõ Õiõ loi' nuid jutta, midä Liidi oll umalaol kirotanu', õt kuvvamuudu ja midä tä tekk, ku tä oll raamadukogoh tüüh, ja kuis sündü muusium.

Õgal inõmisõl, õgal tegemisõl ja olõmisõl om alostus ja ots. Nuid mõlõbit om vaia tiidä' ja miilde tulõta', õt edesi minnä'. Teno säntsidiõlõ inõmisilõ, kiä tii-i õnnõ umma vaiaminevät tüüd, a nä tegevä' midägi' inäbät, tegevä' midägi' säänest, minkõ pääle olõ-õi kiäki' näile käskugi' andnu'. Teno Liidilõ om Obinitsah lauluimmi kallõh, muusium, kodopaiga

Imäkeelepäiv Obinitsa muuseumitarõh.

Turba Evelini pilt.

aolugu ja huvilisõ' raamadu-lugõja'.

Liidi oll uma innidse kultuuri hoitja ja avvustaja, laulunaisi kokkohõikaja ja näidega'

esinemäh k'auja, laula üleskirotaja, uma hõimu kuuhhoitja ja viil pall' o säänest, mia hoit tämbäst ello kimmält üleväh ja ka' eloh.

Imäkeelepäävä pidämine Setomaa koolõh

14. märts ku imäkeelepäiv om vahtsõ vabariigi aigu peris tähtsä pühä. Õgah koolih kõnõldas uma keele ilost ja tulõtõdas miilde uma keele hoitmisõ tähtsüst.

Lühko ülekaehusõ tekk
REIMANNI NELE

Arvada', õt säänest päivä om õks väega vaia, selle õt vähä loetas raamatit, õigõkiräga olõ-i sakõstõ kõik sukugi kõrrah ja võõra keele sõnno tulõ kõrd-kõrralt õks rohkõmb mi õgapääväkiilde.

Setomaa kolm kuuli tähisti' taad päivä õgaüts veid' o ummamuudu.

Verska gümnaasiumih

Verska gümnaasiumih teti ilosidõ sõnno võistlus 5.-12. klassi opilaisilõ ja koolitüütä-jilõ.

Osavõtja piät löüdmä kolm kõla vai siso poolõst ilosat sõnna ja mõistma ka ar' seletä', mille tä säändse' sõna' väl-lä valõ. Võistlus viil käü, paremba' saava' avvuhinna' ja sõna' saadõtas kinkeraamadu "Sada kaunist sõna" toimkunnalõ. Imäkeelepääväl käve' Verska kooli parõmba' Lummo Jade (10. kl – luulõavvuhind) ja Jermotõsenko Jaana (11. kl – uma keele olümpiaadi paremb) Võro instituudi keelepääväl avvuhindu vasta võtmah, näidega läts üteh juhõndaja Hoidmetsa Ilme.

Meremäe koolih

Meremäe koolih vinnü imäkeelepäävä tähistämine kolmõ päävä pääle, kassu saie' tuust ni latsõ', oppaja' ku ka küläkogo-

Halja Kunna näütemäng Meremäe Koolih.

kund. Vallamajah oll' raamadu-kogohoitja Lahe Anni iistvõtmisõl kinä kontsert suurilõ ja vähämbilõ. Koolitunnõh teie' oppaja' Palmi Silvi ja Kambri-mäe Evi keele võistluisi ja latsõ' pidi' küsumüisile vastama eesti vai seto keeleh. 4. ja 5. klassi latsõ' käve' latsiaiaha umma setokeelist näütemängu "Segä-ne lugu" näütämäh. Koolilatsilõ tekk' üte mehe näütemängu "Vaesõ mehe õnn" Vanahundi jutu perrä Riitsaarõ Evar.

Miktämäe koolih

Miktämäe koolih olli' oppaja' Sulaoja Eva ja Hainsoo Maila ni Ene mõistatuisi, keele- ja kirändüsülesandit ette valmis-

tanu', midä koolilatsil tull' sõs lahenda'.

Tetti perrä Kuldvillaku saadõt ja otsiti eesti keelele kuul-sust kuulutanu' kirämehe Kristjan Jaak Petersoni nime-tähti perrä vahtsit sõnno. Mik-tämäe kooli hüä' luulõlugõja' (juhõndaja' Jüriõõ Evi ja Vello) loi' Setomaalt perit luulõta-jidõ luulõt joba Verskah "Eesti – 100" kontserdil ja tegevä' tuud ka umakultuuri pääväl 29. märdsil Miktämäl.

Setomaakoolõhävustõdite-nomeleh ni eesti ku seto kiilt. Hüä õks, õt kõrdki kooliaasta-ga seeh säänest päivä peetas. A õgapäävälõh jääs päätäht-säs õks umah keeleh umavaih-hõl kõnõlõminõ.

ERM sõitsõ küllä Petseri koolilatsilõ

15. märtsil sõit' Eesti Rahva Muuseumi ja ERMi Sõpru Seltsi esindüs küllä Petseri Lingvistilidsilõ Gümnaasiumilõ, õt joba säitsmendät vuuri ütehkuuh eesti keele päivä tähistä'.

MADISSONI SIRJE
ERM-i Sõpru Seltsi esindäjä

S'ooovoori olli' ERMi delegatsioonih ka vahtsõnõ elotüüpreemia laureaat, vaibakunstnik ja akadeemik Ravva Anu, ERMi kuraator Piiri Reet ja muuseumipedagoog-metoo-

Järvellilõ Maineri pildi'.

dik Tuubeli Virve.

Eesti keele päävä puhul ter-vitäs opilaisi ja küläliisi joba mitmõndat aastat selgeh eesti keeleh kooli direktor Baranova Larissa. Opilasõ' lugõva' eesti keeleh luulõtuusi, laulva' ja lahendasõ' mõistatuisi. Päävaka-va pand õga aasta kokko kooli eesti keele ja kultuuri oppaja Tammõ Vally.

S'ooovoori oll' ERMi teemas rahvarõiva'. Naidõ kandmist aigõ joosul tutvust' Piiri Reet, kinkõl oll' üteh ka mitu rahvarõivakomplekti. Opilasõ' sai puust pupõlõ ka eis' rahvarõivit kujonda'. Ravva Anul oll' üteh valik ummist viimätside aas-

tidõ töiest, nuidõ siäh ka Eesti Vabariigi 100. sünnüpäävälõ pühendet vaip „Torn“, minkõl nätä' Pikä Hermannin tornih leh-viv Eesti lipp. Kõik jutt käve eesti keeleh.

Petseri alguul asutõdi 1913. aastal, muudõti keskkoolis 1918. aastal ni oll' kooni 2004/2005. oppõaastani ainuss üldhariduslik keskkool Vinne-maal, koh kõiki tunnõ opati eesti keeleh. 2005/2006. oppõaastast pääle om kuul vinne oppõkeelega, a eesti keele süvõoppõga. Koolih opp üle 200 latsõ. ERMi delegatsiooni sõitu Petserihe tugõsi Hasartmängu-massu Nõvvukogo.

Setomaa 1917.–1918. aastaga mölluh

Rahvidõ eloh om ao', ku saias pikembält ello säädä', latsõ' sünnüse', kasusõ', vana' läävä' är' liiva. Peetäs põldu, kasvatõdas karja, ehtädäs maiu, ilotadas, kurvastadas. Eletäs nii, nigu muistõhavva eleti. Niimuudu ku vannu juttõ perrä mälehtädäs, üts raha mass niikavva, ku tiitü om, nägo hõpõvalgõ pääl või olla' külh tööõ, a hõpõ om õks hõpõ.

HÕRNA AARE

Seto Kongressi Vanõmbidõ Kogo päävanõmb

Pääliin olle õks minevä aasta-saa alustusõh Pihkva, tulles külh raudruun, kiä seie puid ja jeie vett ni minkõga noorõ' seto ts'ura' sai' sõita' sellist Riiga vai Putilovi tehasõhe tüühü Peterbura. Kavvõmbahe ni rutõmbahe ku näide vanaesä' inne sõita' saie'. Mõni jago sõitsõ är' musta mulla pääle Sibirähe, a rahvast sündü Setomaalõ õks kõrdapite mano, külä' olli' latsi ja rahvast täüs.

Sis tulli' ao', ku kõik elo ni ilm läts töösõst, inemisi ni rahvit hiideti siia' ja sinnä'. Mehe' viidi väeliinile, rahha olle, nigu puuh olle lehti – nii nigu vana Kor'do kunagi olle ütelnü – a tuu rahaga saa-s inäp midägi osta'. Valtsõjit jovva-s inäp meeheh pitä' ni massõ tuu õigus ni võim, kinkõl püss sāläh.

Sääne aig naas' pääle 1917. aastagal – nii eesti, seto, vinne, läti ni viil väigä pall' osidõ rahvidõ maiõ pääl ja elodõh.

Setomaa olle niikavva, ku vana' kirä' mälehti', olnu Vinnemaa kuningidõ maa. Kiiova, Pihkva, Novgorodi, Moskva valtsus ja vägi hoit', kaits',

käske 1000 aastakka maad ni rahvast Piusa jiu ja Grami suu vaihõl. Saksa, Leedu, Poola ja Rootsi kuninga' käve' külh rahvast ja kraami kor'atõh ni külli palotadõh Setomaa päält läbi, a näide võim kinnähü-s siih.

Ilma muutus vai mõnõ vanõmba inemisõ meelest ilmaots tulles uma riigi ja rahva seest. Ku Vinne tsaaririigi soldati' ja rahvas inäp taha-s salli' esäkest tsaari ni Nikolai II-l Pihkvamaal 1917. aastagal krooni pääst võti', sis naas' võimu ni valtsõmisõ mano rühkmä kõiksagamatsi miihi. Ajuti-nõ Valtsus, tüülija ja soldatidõ komitee, madrussidõ komitee – kõik tahtsõ' olla' tähtsämäh'. Üts eesti sõamiis om kirotanu umast elost Pihkva liinah pääle tsaari maahavõtmist. Ohvitserel võeti pagoni' maaha, hüä ku elo kätte jätetü, sõnna ni käskõ inäp kullõlda-s, karauuli inäp m i n d ä - s ,

kiäki midägi inäp tetä' taha-s. Eski p õ r m a n d i t tahe-ta-s pühki'. Käve üts kuuholõk

töösõ takah, hõigati maaha ja elagu. Valiti õgasugumatsi komiteesit, mis jaiõ' viil tuud varandust, mis sõaväe ladudõhe olle jäänü. Ülembä' kaotõdi är' ni ohvitseri naati valima soldatidõ kuuholõkidõl. No vot, tuu eesti soldat tõisiga valõ ka hinnäst laokomitee. Sis tulles töõnõ komitee, kiä olle ka hinnäst valinu laovaltsõjist ni pessi' nääsält minemä. Nimä' kors-si' sis suurõmba summa kokko ni pessi' jälki tuu vahtsõ komitee minemä. Selet', õt niikavva jagõli', ku laost midägi inäp võtta' olõ-s.

Ku sõaväe ladudõst kraam otsa saiõ, sis pööreti kaupluis

si rüüstämä, ni ku sääli kraam lõppi, sis minti talomiihi kallalõ. Jalotõdi küllä, tallo, võeti hopõn vai hobõsõ', ratta', lüüdi kraam, liha, rõiva' rattilõ ni minti minemä. Hüä ku pereh ja tütre' putmalda jäie'. Pihkva või mõnõ töösõ suurõmba liina turul parsõldõdi maaha viina, soola, lambiõli, niidi, nõklu, a ka jo rikkamba rahva hõpõ, kulla iist ni minti raudtiijama, õt kodo poolõ sõita'. Sõiduluba kas võeti püssä ni jouga vai sis vaeldõdi tuu vasta, mis turu päält olle saadu. Pääle suurõ hulga soldatidõ olle' liikmah sõapõgoniku', liinarahvas, kiä süüki otsõh liiku ütest maanul-gast tõistõ. Üteh rahvaga naksi' liikmakataudi', täitõbi, hispaania haigus, mis kõik tuhandidõ viisi rahva sinnäsamma raudtii pääle maaha murd'. Ni sääli saiõ haigusõ külge jo liina- ja maarahvas, kiä ümbretsõõri elli.

Mis olle muu Vinnemaa pääl, olle ka Petsere liinah, koh üteldi, õt kinkõl püss, tuul õigus. Petsereh kammand' täitev-komitee, kiä võtsõ varandusõ hindä kätte, veie kinni jõukamba' inemisõ' vai kinkõ pääle kaibati. Ni ku inemisõ' olle' är' viidü', tul-ti ni viidi kõik, mis viia' andsõ, korteridõst minemä. Edimäse verevõ valtsusõ aigu olle just vinne rahvast rohkõmp röövit ni riisut. Liha, võid, rasvainõ', suul, sukri kattõ turu päält, leibä viil saiõ jaoperi.

Vahtsõ ello opati kuuholõkidõl, mis käve' nii, õt üts kõnõlõja töösõ perrä karas' üles ni midä kõvõmbahe rüüke, tuud inäbä pessi kassi kokko. Kõik vana hõigati maaha: kerk maaha, pagoni' maaha, koolih numbri' maaha. Mil-le sääli kuuholõkidõl käuti? Õt rahvast kokko saia', sis nõukogo jagi tuud, midä nä olle' kokko vidänü'. Petsere oppaja' kutsti kõrd Pihkvahe, päiv otsa hõigõldi nigu laadal – kiä päävä lõpuni vasta pidi, tuulõ lõigati säälsamah kätte suur pala tsialihha. Külh olle tuust hüä miil, ku inne kuiva leevä ni mõro tsäi pääl olle eletü.

Märtsikuuh naas' kuulduma Petsere liinah ja Petseremaal, õt sakslasõ' tulõva'. Verevidõl võimumihih tulles nigu töõnõ olõk, kaeti ringi, soldati' naksi' kõrratu kar'ana liinast minemä, kiä talomehe käest võet hobõsõga, pääl viläkoti', kasuga', länigu'. Kiä jäie viimätsõst, tuu läts jalaga.

1918. aastaga keväjä märtsikuu alustusõh ütäl varahitsõl hummogul joudsõ' saksa soldati' Petsere liina. Kõrraliku' voorivankri', tugõva' hobõsõ', trammih olõk ja soldatidõ seeh kõrd ni sõnakullõminõ. Nimä' panni' piiri vabalõ riismisõlõ, a tuu asõmõl naksi' võtma kraami Saksa sõaväele, ni midä päiv edesi, tuud järest inäbä. Saksa-maal olle ka tuudaigu jo kõgõst kitsas käeh, kiä tuu joudsõ vitä' süüki inemisilõ ja hobõsilõ Vinnemaa veere pääle. Sõda pidi hinnäst kotusõ pääl är' toitma.

Tuust kraami võtmisõst võrsu märtsikuuh Seto-Saksa sõda.

Saksa soldati' käve' 40-50-meheliste parkõna küläst küllä ni kors-si' näide kõrra perrä normõ – hobõsilõ kaaru ja haina, inemisilõ tsialihha

Sõduri' 1919 Irboska varõmitõh.

Seto Instituudi kogo pilt.

ja võidu. A Petseremaa seto ja vinne miihi seeh läts lakja jutt, õt Setomaalõ tahetas säädä' ka saksa mõisakõrd. Sakslasi kraamikorjamist panni' pal-l'ost kõkõ inäbä Lebedi, Truba ja Mitkovitsa mehe'. Suurõmb jago olle nii nigu töösõki är' tulnu üteh püssõga väeliinilt, sõta nännü' mehe'. Truba külä miis Võso Vass'õ, kiä olle saanu Vinne kroonuh pääle ülembäpaila, säeti sõasuurõmbast. Lepüti kokko valvõkõrra', panti paika maakullõja', jaeti lakja püssä' ni padruni'.

Märtsikuu keskpäigah tuudigi sõna, õt 40 miist sakslasi üteh küüdimiihiga tulõ Laura puult Kivitii poolõ sääli tallast võet hainu ni kaaruga. Setomaa seto-vinne miihivägisääd' hinnäst reki pääle ni sõit' sakslasilõ vasta. Kolm riitüt miihi saa-s pidämä ni sõit' saksolõ nii lähkohe, õt nuu' saiõ' püssä' paukma panda'.

Surma saiõ Ilja Aleksandri, muu seto sõda võtt' hinnäst Ugareva, Tserondõ man ketti. Ku sakslasõ' näie', õt näide vasta om 300-400 miist, sis nä nõsti' käe' üles. A mehe' olli' nii är' süändünü' vai läts kinkõlgi püss vallalõ, õt ütsõist saksa sõdurit ni üts ohvitser kassi ülesnõst-misõ pääle kaemalda lasti välä pääl maaha. Küüdümiis saiõ ka surma. Ülejäänü' sakslasõ' saiõ'

minemä üle põllu. Seto sõda aiõ näid takah, a sis pööri' tagasi ni rööve' ni palodi' maaha Pankjavitsa mõisa.

Sakslasõ' jätä-s asja niisamalda: kors-si' kokko 500 miist ni tulli' vastakäugilõ. Viis Seto-Saksa sõah olnu miist saadi kätte ja lasti kõrraga maaha, kraami võeti kättemassust Pitälovast, Peresnikast, Lebedist ni tõisist Petsere-Irboska tiivirsidõst küllist. Mõnõh päigah panni' sakslasõ' mõnõhuunõka palama, sääli koh ka vasta lasti – Mitkovitsah olle kõrdapite lahing.

Saksa komandant pandsõ Pankjavitsa vallalõ pääle suu-rõ massu, alustusõst 300 000 ruublit, vallavanõmb kõnõli tuu 200 000 ruublini. Kor'ati kokko ka tuu raha, a sakslasilõ anti kätte alustusõst seto muudu õnnõ 150 000. Komandant mõtõl' veid'õ ni lubasi sis and-malda raha iist ehtädä' Rootova ja Pelska koolimaja. Saksa sõduri' ni ohvitser matõti Petsere surnuaid, koh näide risti' omma' viil kukimuudu nätä', a viimätsil aastil om nuid maaha tougat ni lahut. Ku lutõri surnuaialõ minnä', sis jääse' nä kur-ra kätt.

Saksa väe all säeti Petsere liin, Petsere vald, Lobotka vald, Pankjavitsa vald ja jago Irboska valda ütte Võro maakunna-

ga. Petsere maakund olle kõrrast olnu olõmah 7. juunist 1782 kooni 12. detsembrini 1796, koh tä saiõ ka hindäle vapi. A Eestimaa külge saiõ Setomaa Võro maakunnakuuhsausuhedimädsel Saksa aol. Saksamaa naas' õka muudu Setomaad arvama Vinne mõost vällä. Ku 8.-12. aprillil Riiah kor'ati kokko Liivi-Eesti ja Saarõmaa maapäivä, kiä pidi pallõma nuid maid Saksa kõrra ala, sis olle sääli ka Petsere volimiis. Saksa mõo all olnu Maanõukogo saat' 1918. aastagal Riiaist kirä Saksa riigivõimulõ palvõga jättä' Petseremaa ja Latgallõ Saksa sõalisõ kaitsõ ala.

No 1918. aastaga novembri alustusõh läts ka Saksamaal soldatidõ ja madrussidõ seeh mässust, keisri lüüdi minemä ni Saksa sõavägi nigu inne Vinnegi uma naas' säädmä hinnäst liinilt kodominekilõ.

Saksa riigi päävolimiis Baltimail August Winning sääd' kokkolepmisõ võimu ja maa üleandmisõ kotsilõ Eesti Ajutisõlõ Valtsusõlõ. Sääli kirotõdi, õt andas riigivõim üle „Eesti etnograafilidsõh piirkunnah“.

Üts aasta Setomaal pöörahüse aol olle täüs saanu. Aasta seeh olle nättü' rohkõmba võimõ ni valtsõjit ku inne aastatuga. A s'oo olle viil alustusõ õnnõ.

Sõduri' 1919 Põlgino mõisa man.

Seto Instituudi kogo pilt.

Sõir saa tunnusmärgi

Euroopa Liiduh om sääne kommõ’, õt ku kiäki taht olla’ ummi asjuga tõisist üle vai olla’ erisagamanõ vai taht mäntselegi as’ alõ veiga suurt mõotust saia’, sis om võimalik vällä kaubõlda’ tootlõõ vai as’ alõ tunnistus ja märk. Om olõmah sääne kimmäs märk, midä kutsutas Euroopa Liidu kaitstu geograafilidse tähise kvaliteedimärgis.

LUIGASÕ INARA

Seto Kuningriigi kolmõkõrdnõ sõirameistri

Sääne süsteem om Euroopa Lii-duh luudo jo 1992. aastagal ja mi naabri’ lätläse’, kiä’ omma’ meistkipõmba’, omma’ hindäle jo mito märki saanu’, leedula-sõ’ niisama.

Tuu märk and tunnistust tuu kotsilõ, õt toodõ’ olõ-i tavaline toodõ’, a om tettü tõistmuudu ku poodi uma. Umast kimmäst kraamist ja uma kimmä moodu perrä, umah kimmäh paigah ja tettü hõste.

Mi olõ arvanu, õt SÕIR om Setomaal külh sääne toodõ’, min-kalõ võisi’ säänest kvaliteedi-märki pallõlda’. Sis ei tulõ’ sulijõ sõira perrä tegemä ja uma nime all müümä. Jääs meile õks sõi-rategemise au ja paistõ’.

Olõmö tollõ nimel tennü mito kuud tüüd. Asi lätt küll aigupite, a liigus tuu poolõ, õt om varsti maaeloministeeri-umih ülekaemisõst valmis. Sis piät ta saama jah-sõna ja sis saadõtas sõira kotsilõ tettü ki-rätüü Euroopa Liidu Komisjo-nilõ perräkaemisõs.

Kukõikhõstelätt, sisomuuta’ sõirakõsõlõ tunnusmärki, midä õnnõ mii’ uma sõira pääle saamõ panda’. Nimest saa sõirakõ-

Sõir.

nõkagonikats nimme: Seto sõir ja Võro sõir. Tuuperäst, õtsõira-tegemine om vanast aost tulnu siiä’ mi maie pääle ja om tet-tü õnnõ Setomaal ja Võromaal.

Muialpuul olõ-i sõiratego nii kuulus olnu, tuuperäst üle Eesti taad märki tegemisel tarvitada’ ei tohi’. Ja kuna mi löüdsõ, õt sõirapäalesünnü-i Vana-Võro-

maa vai Lõuna-Eesti sõna’, sis nii kokko lepemigi, õt tulõ kats nimme.

Rahvakultuuri arhiivih üldäs sõira kotsilõ, õt sõira tettü ke-väja ja suvõaol, ku lehmä’ pii-mä andsõva’. Tetti kas sis rut-tu süüimises vai pikembäs aos hoitmisõs. Sis sõira kuivatõdi. Kimmähe pidi sõira olõma su-

Luigasõ Inara pilt.

Nedsäjä küla bänd.

Nedsäjä küla bänd sai puulfinaali

Riide, 23. märdsil sai Nedsäjä bänd telesaatõh „Rahvabänd“ edesi puulfinaali. Vaest olli’ lõunaeeestläisi helü’ ka toess. Imäkeelepääväl Võroh Stedingu majah olnu kaverikontserdil tunnustõdi näid kaveri iist loolõ „Insener Garini hüperboloid“.

KAUKSI ÜLLE

Toimõtaja

Nedsaja Küla Bänd ehk Hundi Paul, Valgu Toomas ja Andre-leri Iisak Sulev omma’ liss kü-

läpidodolõ, pulmadolõ ja sünnüpäivilõ esinenü’ minevaasta festivalil Tallinn Music Week ja aasta varahampa võitnu’ Per-imüsmuusika aidah kõrraldõt kapelle võistumängmise.

Nedsäjä küläh om hulga lat-si: 35-st elänigust kogoni kol-mas osa.

Nedsäjä küläh omma’ Valgu Meel ja Toomas tennü’ mitmit aastit ka Lummo Kati laululaag-rit, miä om hüäl tasõmõl võima-lus seto regilaulu ja karmoška-muusika mano joudmisõs nii alostajalõ ku edesijoudnulõ.

Külä om ülesehitänü küläma-ja ni tegotsõs joudsahe. Uhkõ

Retsept

1,7 kg sõira piäsi’ saama, ku tiit s’oo perrä: 1 kg ko-hopiimä, 2 liitrit piimä, 10-70 g võidu, 1-2 munna, 1 tl küümnit, 1-2 tl suula.

vistõpühäl ja jaanipääväl, ku peeti kirmaskit.

Pulmah pidi sõira olõma ja kalmu pääl hingemälehtämi-sel. Sõirast tettü ka viil umakõr-da süüke pulmarahvalõ – sõira-peesüttist. Vot mis tuu asi om, tuud inämbma’ ei tiia’. Ku kiäki viil tiid, kirotagõ’ mullõ.

Siberi seto’ mälehtivä’ nänd-susõira, vanaaolist, tuu om tet-tü nii, õt sõir pandas vaotusõ ala ja peräst pandas suul ümbre. A no’ om naatu tegemä ka tõist-muudu, võiuga.

Täambätsest pääväst olõ-mõ kirotanu valmis sõira spet-sifikaadi, mis tähendäs tuud, õt sõirast pidime tegemä väe-ga täpse kirotusõ: kuismuudu sõira tetäs otsast lõpuni; mää-ne tuu sõir vällä näge, ku val-mis saa; määne om maik, värm ja kujo; kuismuudu sõira süvväs ja hoietas; kohkotsil om tettü ja koh tetäs no’; mille om nii, õt sõira tettü õnnõ s’ooh kotu-sõh, a muialpuul Eestih taad es tetä’, ja viil pall’o muudki tull’ kirotada’.

Kirotama ja arotama pidime hulga, tuuperäst ait’ umma kõi-gilõ, kiä’ man olliva’.

Kiroda ka retsepti, kuismu-udu meil taa spetsifikaati läts. Lasimõ tetä’ ütël torrõl noorõl mehel, kiä olõ-s kunagi sõi-ra tennü, taa perrä sõira. Tull’ väega illos ja hüä.

Kõigilõ hüvvä perrätegemist ja ku jovvamõ kvaliteedimärgi-ni, sis teeme sõirapraasniku ka ja kutsumõ küläliisi ja sõpru ka kul’atamma.

Vahur Afanasjev.

Karl Erik Piirimehe pilt.

«Serafima ja Bogdan» tege raamadukogoh pikki järekõrdu

14. märdsil kuulutõdi vällä kirändüse aastapreemia võitja’. Timahava võit’ proosa osa Vahur Afanasjevi romaan „Serafima ja Bogdan“, mis kõnõlõs Peipsiveere staroveride saatusõst eelmidsel saandil. S’oo romaan om joba tunnustõt, inne ilmumist nimelt võit’ minevaasta kiränikõ liidu kõrraldõt romaanivõistlusõ.

KAUKSI ÜLLE

Toimõtaja

Mille piäs olõma s’oo romaan huvitav setodõ jaost?

«Serafima ja Bogdan» om paks romaan Peipsiveere va-nausulisi elost nõukogodõ aol. Kimmä, rikkaligu hinnästtiid-vä kultuuri häõtamine nõu-kogodõ juhtõ ja sissetulõjidõ puult üteltpuult ja võimõtus vahtsõlõ prostambalõ elolaa-dilõ vasta panda’ tõõsõlt puult pandva’ edesi hindänä olõmisõ proomilõ.

Seosõh romaani ilmumi-sõ, auhindamisõga om Vahuri käest uuritu, õt midä täs’ ooraa-maduga mõtõl’ õigupite. Vahur om vastanu, õt tahtsõ kirotä’ suurt aolulist ilokirändüslik-ku romaan.

Peipsiveere valisi tä tuu-peräst, õt timä latsõpõlv läts müüdä vanausulisi kandih su-

vilah.

Suvõ’ oll’ kiränik küläh, mink keskust kutsva’ inemise’ Kostin-as, ümbrust Kirepis – kaardi pääl om hoobis Mõtsakivi. Kes-kel vanausulisi ridakülä, ümb-retsõõri eesti talo’. Õks säälsit lugusit joud’ umajago romaa-nigi.

Loomulikult küüsitäs kohtu-misõdagudõl autorilt, õt kas om kõik nigu periselt.

Vahur tunnistas, õt lugu-dõh ja päätegeläisih om eht-sät ja periselt süündünüt uma-jago, a võibolla’ om nuu’ luu’ vai tegeläse’ hoobis muialt la-jast ilmast. Vallamaja palota-minõ, minga raamat algas, om peris lugu. Midä kõrvalidsõmb tegeläne, tuud inämbä om tä elost võet.

Üts päätegeläne om vanausu-lisi sekkä elämä asunu nõuko-godõ miilits, kiä om halv tege-läne. Tä kasutas umma võimu, õt tappa’ kohalikkõ, kiä’ tälle meelü-i, ni pett vällä vanausu-lisi ikoonõ ni müü nuu’ kallilt edesi välläpoolõ vanausulisi piirkunda.

Vahur ütles, õt timä rahvuslik saiskusõm selge – Eesti om eestläste maa, a võõra’ võiva’ tah ellä’ tingimusõl, õt ku vaia, painutasõ’ nä uma’ kombõ’ põ-lisrahva perrä, mitte vastapite. Joba tuuperäst pidänu’ seto’ s’ood noorõ, alla 40-aastadsõ, a jo ilma nännü ja tunnustõt ki-rämehe raamatut lugõma. Pää-legi om timä üts suguvõsa haro peri Petserist.

Sünnupäävä’ aprillih

Veirami Valentina – 93 22. märts innine Sõsarõ laulja
Sommeri Lauri – 45 2. aprill Liinatsura’ laulumiiis, kiränik
Zaitsevi Rein – 49 3. aprill Verska Gümnaasiumi direktor
Prozese Jaak – 53 4. aprill hõimutegeläne
Laane Anna – 73 4. aprill Ilolanga leelonaane
Verevmäe Aleksander – 59 5. aprill Siidisõsarõ pillimiiis
Visseli Triin – 40 7. aprill seto söögi tegijä, leelotaja, märgotaja
Küti Martin – 27 8. aprill Zetodõ trummõ mängjä
Piho Mare – 74 9. aprill etnoloog
Visseli Kadri – 33 10. aprill seto käsitüümeistri
Djomina Annika – 48 12. aprill Mokornulga koori leelonaane
Kuusingu Mati – 43 14. aprill kunstnik
Kärner-Neevits Ragne – 41 14. aprill Ilolanga leelonaane
Salmari Margit – 53 15. aprill Sõsarõ leelonaane
Saare Vello – 60 16. aprill Seto Kongressi Vanõmbidõ Kogo liigõh, Verska Sanatooriumi juhataja
Järvelilli Rein – 52 16. aprill Seto Kongressi Vanõmbidõ Kogo liigõh, Seto Miihi Summa laulumiiis, Päävapäürdjä ja Tuhkwizza bändi trummimiiis
Dubrovskaja Natalja – 49 17. aprill Irboska muusiumi direktor
Vabarna Jalmar – 31 17. aprill muusigamiiis, Zetodõ iistvidäjä
Kliimanni Maria – 88 19. aprill innine Sõsarõ laulja
Kahuski Maali – 33 20. aprill Tsibihärläse’ leelotaja
Metsiku Helle – 56 21. aprill Helmeakaala’ leelonaane
Hoidmetsa Ilme – 56 23. aprill Verska Gümnaasiumi oppaja
Kolgi Kaspar – 47 24. aprill Liinatsura’ laulumiiis
Kalla Urmas – 48 25. aprill Liinatsura’ laulumiiis
Takeli Rines – 52 26. aprill leelonaane
Mälbergi Meelis – 48 26. aprill poliitigamiiis
Vaarigu Veera – 77 27. aprill innine Sõsarõ laulja
Kalkuni Andreas – 41 28. aprill Liinatsura’ laulumiiis, folklorist
Haavalto Ilme – 63 30. aprill Siidisõsarõ iistvidäjä

Endel Sökk	94
Peeter Haug	93
Nikolai Raalik	92
Maria Vassiljeva	91
Maria Lahe	90
Valentina Randala	89
Nikolai Liinamäe	89
Voldemar Kruusamäe	88
Maria Kõllamägi	87
Liidia Tammela	86
Iuliana Eggi	85
Alla Lemmik	84
Enn Pähklamäe	82
Nikolai Mehilane	82
Irinia Egorova	81
Oskar Kütisaar	80
Tamara Lumpre	80
Maria Vassiljeva	79
Aino Hallop	78
Vladimir Anufrienko	78
Eugen Luha	78
Silvi Valle	78
Jaana Jaagu	77
Vello Mägi	77
Veera Puusaar	76
Viive Tirp	76
Ants Tagarand	76
Mart Kesa	76
Tiiu Raudsepp	76
Linda Järvemägi	76
Viiu Pinnär	76
Urmas Meitus	76
Maigi Allik	76
Silvi Karro	75
Malle Männik	75
Viktor Timofeev	75
Maria Ojaperv	74
Jüri Arumets	74
Leili Koger	73
Helju Lumi	73
Hilja Laanoja	73
Ene Möttus	72
Eevi Turvas	72
Leo Urbanik	72
Silvia Ainik	71
Inta Juhansoo	71
Eevi Jüriöö	70
Jaana Jõgi	70

Tervitämi till’ okõisi vallakodanikkõ: Ralf Kooser, Lisete Ojala, Harald Aleksander Mägi, Miia-Merry Nutov

Kuulutus

Seto Talumuuseumi Tsäimaja ots suvõhuuaoss (juuni, juuli, august)

KATTÕ ABIKOKKA ÕTTE SUVÕTÜÜTÄJÄT

Tüü om graafiku alusõl tunnialgaga. Kandidiirmisõs ja lisainfo saamisõs kirotada’ pille@setomuseum.ee vai helstädä’ 529 8643.

Leinämi
† Paul Järvemägi
† Maria Pihlak
† Heidi Allas
† Veera Kõopuu

Nigu vanaaolinõ koolipapa

(Nikolai Repän 23.05.1928 – 9.03.2018)

„Mälestust Sa hella pälvit, pälvit sõnu häid.“ Niimuudu mälehtäs vanna oppajat Valgamaa Palupera kooli pereh. Tuuh koolih opas timä latsi ni kavva, ku oll viil joudu ja silm selet kirätahti. Tüütämist alost kodopaigah, Saatse koolih, sis koolit hinnäst Tallinah ja Tartoh, oppaja aamõti sai Tarto Pedogoogilidsõst Koolist, ja alost vahtsõlt Obinitssa koolih. Varsti kutsuti timä Järvamaalõ 7-klassilitsõ Lau-pa kooli direktori aamõti pääl ja pelgä-äs minnä’ võõrahe kanti. A hing tõmmas timä rohkõmb Võromaa poole ja mõnõ aastäka kaup harisi tä latsi Kuldreh, Varstuh, Vanna-Kuustõh, katõh Tarto koolih. Opas latsi õigõtpite kirotama, raamatit lugõma ja pilte joonistama.

Mullõ oll timä umakandi miis, timä kodo lähkoh elli mu vanatädi ja timäga ütel aol käve Saatserinna koolih mu unotütär Maria, ja tuu om viil vanainemisõ iäh imehtännü, ku tõistmuudu nuurmiis oll Mihali Kolja – timä võtt pühapäivsidõ säläkoti säl-gä, käve pikä päävä Lutõpää mõtsu piteh ja joudsõ ka Gorodistše külä taadõ järve viirde, kor’as hainu ja kai raamadu perrä, kuis om lõütü haina vai lille õigõ nimi. Ilosappi tõi kodo, kuivat ja joonist paprõ pääl. Tä kirot üles tutvividõ ja võõrastõgi inemistõ juttõ vanast aost.

Ma naksi tähele pandma, õt umakandi miis tulõ õga kõrd 2. veebruaril liina, ku rahvas kogonõs Tarto rahu tegemise päivä pidämä. Timä kodo Pattina uja takah Läänä küläh jäi Vinne poolõ pääl. Palvusõ’ Moskvahegi avida-as. Ütskõrd selet mullõ, midä Kremli puult timäle üteldi: Petseri rajoonilõ om ant käsk kasvata-da’ vilja ja eläjit ja tuuperäst saa-ai ütegi külä maad külest ar’ anda’. Õga kõrd näi, õt timäga tahtsõ’ säääl juttu aia’ mõnõ’ vanõmba’ mehe’, timä tutvva’: koolioppaja’, raamadu- ja loodusõsõbra’, kodouurja’. Peräst ma küüsse, kas timä saa kõiki ummi tarkuisi Palupera kandi latsilõ edesi anda’. „A muud tüüd ma olõki-i tennü, muid asju õnnõ veitkene pruumnü“, ütelt timä. Sis oll täl kiräsõpru Soomõh, Säksamaal ja Jaapanih ja kõgõst, mia timä võõrilt mailt tiidä’ sai, kõnõli ka koolilatsilõ ja jätä-äs märkmäldä, ku veiga om vaia oppi’ võõrit kiili.

Ku Nikolai oll koolnu, küüsse ma timä noorõmbalt pujalt Villult, mäntsit tegemisi om timä esä viil tennü, mia mul om tiidmäldä. Poig – timä kah koolioppaja – nimet viil Ema-keele Seltsi, Õpetatud Eesti Seltsi ja raamatusõpru klubi. Eesti Rahva Muuseumilõ saat üleskirotusi viil vanahiähki. Villu Repän pidä veiga tähtsäs, õt esä avit latsi hoita’. Vanaesä hoolõ all kasvi kooliä-litsõst üts tüdrokõnõ ja nelli poisikõist. Ku niimuudu elo elet, sis muidogi mälehtedäs hüä sõnaga.

Kolja matõti 17. skp Saatse surnuaialõ vanõmbitõ ja hõimlastõ kõrvalõ

Karja Stepan

Sündmüse’ aprillih

Kuupäiv	Kell	Sündmüs	Kotus
2.04	11.00	Viisakoordinaator Miktämäel	Miktämäe vallamaja
3.04	8.15	Viisakoordinaator Verskah	Verska vallamaja
3.04	14.00	Viisakoordinaator Meremäel	Meremäe vallamaja
3.04	20.00	Kultuuriõtak Lahe kohvikuh. Verska Iginooõ, Ojar ja Einar.	Verska Sanatooriumi kohvik
6.04	21.00	Tandsoõtak Lahe kohvikuh. Ingmar Päid.	Verska Sanatooriumi kohvik
7.04	15.00	II Soomõ-ugri külli foorum. Kultuuripäälin 2019 finalistõ kultuuripääliina programmi tutvustusõ.	Seto Ateljee-Galerii
7.04	18.00	Seto lihavõõtõpühhi kodokontsert Ott Leplandiga	Toomemäe talo, Saabolda külä
7.04	23.00	Ukraina kunstnigu Mihail Fedorini ikooni-näütüse „Kässiga kumpi pühäse“ avaminõ	Obinitssa kerik
8.04		Seto lihavõõdõh	
8.04	11.00	Lihavõõtõ kultuuriprogramm	Seto Ateljee-Galerii
8.04	12.00	Soomõ-Ugri Kultuuripäälin 2019 välläkuul-taminõ. Pressikonverents.	Seto Ateljee-Galerii
8.04	13.00	Munaloomba	Obinitssa Seto Seldsimaja moro pääl
8.04	16.00	II Soomõ-Ugri külli foorumi osalõjidõ jutata-mistsõõr	Obinitssa Seto Seldsimajah vai Seto Ateljee-Galeriis
9.04	10.00	II Soomõ-Ugri külli foorum: ettekandidõ päiv	Seto Ateljee-Galerii
9.04	19.00	Kontsert „Maria Korepanova ja sõbra“	Seto Ateljee-Galerii
10.04	20.00	Kultuuriõtak Lahe kohvikuh. Helmine, ansambel Aare.	Verska Sanatooriumi kohvik
13.04	21.00	Tandsoõtak Lahe kohvikuh. Ojar ja Einar.	Verska Sanatooriumi kohvik
14.04	13.00	Orienteerumisvõistlus „Peko kevväi“	Obinitssa, Miku külä
15.04	10.00	Setomaa vallalitsõ’ karikavõistlusõ ojomisõh IV etapp	Verska Viikeskus
16.04	11.00	Viisakoordinaator Miktämäel	Miktämäe vallamaja
17.04	8.15	Viisakoordinaator Verskah	Verska vallamaja
17.04	14.00	Viisakoordinaator Meremäel	Meremäe vallamaja
17.04	20.00	Kultuuriõtak Lahe kohvikuh. Poloda Piiga’, Oravapoissa Orkestri.	Verska Sanatooriumi kohvik
20.04	18.00	Koolinuuri playback show	Verska Kultuurikeskus
20.04	21.00	Tandsoõtak Lahe kohvikuh. Ingmar Päid.	Verska Sanatooriumi kohvik
21.04	7.00	Võhandu maraton	Võõpsõ satam
24.04	20.00	Kultuuriõtak Lahe kohvikuh. Kuldatsäuk, Ingmar Päid.	Verska Sanatooriumi kohvik
27.04	14.00	Rahvarõvaraamadu teemapäiv: vanik, helmiline	Seto Talomuseum
27.04	21.00	Tandsoõtak Lahe kohvikuh. Raen Väikene.	Verska Sanatooriumi kohvik

KAGOSS KARGASO I SETO TANDSO-PIDO

30.06.2018 kell 18 Seto Talomuseumih Verskah. Kaema saat tulla’ Seto Folgi passiga vai päävapäiletiga.*

*I Seto Tantsupidu „Kagoss kargasõ“ 30.06.2018 kell 18 Seto Talomuseumis Värskas. Sissepääs Seto Folgi passiga või päevapäiletiga.

<https://tandsopido.wixsite.com/kargus>